

Kálaad Mbúgúlú mé Yuánes **Isâ í dúgyá nə Kálaad Mbúgúlú** **yí**

Yuánes wé nyə cilə kálaad Mbúgúlú. A ηgə bágulə isâ Yésus nyə á lwó nyə yí.

Okrísten bwə á ηgə bwəma nə cúwílí nəcə Yésus-Kríst. Kálaad Mbúgúlú ji ka bə shú ná a wá bwo ηkul, bwə kég shwóg búgula Yésus, bwíg lúú nji nyədí.

Sé bí nə ηkul ci ná məma mənəkəw məsə kálaad éga dí ntúga:

- (1) Okálaad zaηgbá shú mádɔ zaηgbá mâ Azî Minôr, faan dúsé nə shí bwə ηgə jôw mwôw mága dí ná Turki yí (1.4–3.22).
- (2) Yuánes mé ηkâη kə gwôw, a mé kə dúg zhwog isâ (4.1–20.10):
  - (a) kínda á jəη í ηgə yə Zembî gúmé (milúu 4 nə 5);
  - (b) kálaad á mífeedyá zaηgbá (6.1–8.1);
  - (c) micwôη zaηgbá (8.2–11.19);
  - (d) ηkəəndú bənêη ibiin ibá (12.1–13.18);
  - (e) Mwâ Ncwəmbə nə buud 144 000 bwə á wú míkáméd wá;
  - (f) wéηgales jaaw nda cígúlé mílósú í bá bə ná (14.1–20);
  - (g) ibálá zaηgbá yâ mpimbə mé Zembî (15.1–16.21);
  - (h) Babilən mə bá bwíl, nə biin, nə muud micúndə á ibəmb nə Sátan bwə jɛ (17.1–20.10).
- (3) Milúu 21 nə 22 mí ηgə cúndə ná Zembî ηgə kwəməsa ná á bá té ísâ ncuncúmbə.

Kálaad mə ké shîn nə jɔjɔ ŋkaagá Múúd nyə a gwûm yé ŋgá kaag yí, náəá: «Haaw, mə wál bá nyinjə zə» (22.21).

Mətédúlé

¹ Kálaad éga jisə mbúgúlú Yésus-Krîst ŋgə bágulə isâ Zembî nyə a cwîny nyə ná a lwóg ósól ɔ məsáal bé yí. Jísə isâ í mú kúná-kúnə ná í zə s̄y yí. *Krîst nyə á ka kənd *éŋgəles yé ná a kág lwó sól məsáal yé Yuánes isâ byɔɔŋgá.

² Yuánes nyə á ka bwaagulə ná isâ byêsh nyə á dúg yí, bíse isâ Zembî nyə á ntí Yésus zə lwó nyə yí.

³ Muud ŋgá lɔ íciyá kálaad éga ŋgá cúndə yé, nywáá mə jəla, tɛɛm bə bɔɔŋg bwé ŋgá gwágulə isâ bíse cilyá cínɔŋg yí, bwé ŋgá baagulə byo wá, bwé mə námá jəla, nəcé isâ byɔɔŋg í wál zə s̄y.

Məbádá

⁴ Mə, Yuánes wə mə cílə mádɔ mə Zembî zəŋgbá məsə Azî má.

Zembî nyə á bə yé, á jísə yé, á ŋgá zə yé, bənɔŋ mishíshim zəŋgbá mí tál nyə mpwóómbú caŋgád myá bwé ó sá bí mpaam, bwé ó sá námə ná bi cúgəg nə shɛɛ.

⁵ Yésus-Krîst muud jísə wúshined abúgúlág yé ké sá námə bí mpaam, a sá ná bi cúgəg nə shɛɛ. Nyə wə jísə muud ashúshwóógú bwelélə gwúm, a njúl Cí í jwú nə micî myá shí ga myêsh yé.

Nyə muud mə céél shé yé, muud nyə á yə kwolós dí wéeshəli mácií mé shú ná a cug shé nə *misəm yé,

6 nyə a sá ná shé bág buud ó faan dé, ofada ó Sóóŋgú yé Zembî, nyə Yésus ŋwág gúmé nə ŋkul, kandugə á kandugə. Amen.

7 Dugá, a ŋgə zə míŋkúdúd, muud yêsh mə bá dúg nyə, tɛm bə bəəŋg bwé á cúwal nyə nyúúl wá. Ikúl í búúd byêsh í bá ŋgə tədɛwə shú déd. Haaw, í bá bə ntó, Amen.

8 Zembî Cwámba ŋgə ci ná: «Mə ji Alúfa, mə Oméga*, mə jisə, mə á bwey dɛ bə, mə ŋgə námə zə, mə ji áŋkul nyêsh.»

Yuánes nyə a dúg ntamá á mísh ná bagá

9 Mə *mínyəŋh wún Yuánes, mə muud shé ŋgə bwəma nə məntágula məmpwúd, shé tál cé ící ŋgwúd, shé nə zény ŋgwúd kálə shwóg nə Yésus yé, bwé á kənd mə míkwám dí ŋkwamá bwé jów ná Patmos yí. Í á bə nəcə Milású mí Zembî, nə mə wálə cug jâm ná mə ŋgə bwiiŋg lán mə Yésus.

10 Í á ka zə bə, jwów mə Cwámba†, Nkəŋkə Shíshim nyə á zə sá mə nda mə ŋgə cugə ŋji *shíshim dí; mə mú gwág dúl kál mádí mpúsə kwon, í ŋgə lás gwów-gwów nda cwôŋ.

11 Kál dəəŋg í á ŋgə ci ná: «Cilág sá jêsh wó ŋgə dúg yí kálad dí, wo kəndug mádɔ zəŋgbá mágăd: ná *Dɔ á Ifêz, nə dəəŋg á Simirnə, nə á Pergâm, nə á Tiyatír, nə á Sardes, nə á Filadelfî nə á Ləwdisê.»

1:6 5.10; 20.4, 6; 22.5; MmN 19.6; 1Pr 2.9   1:7 1.13; Dan 7.13; Mat 24.30; Yuá 19.34, 37; 1Te 4.17   1:8 1.4, 8; 2.8; 4.8; 11.17; 16.5; 21.6; 22.13; MmN 3.14; Iza 44.6   * 1:8 *Alúfa nə Oméga*: Bísə, nə kanjá áshúshwóógú nə áməzhúgúlá yá kál lú garék. Ntó mə ké ná «mətédúlé nə məshíné». 1:9 22.8   1:10 17.3   † 1:10 Na ji jwów lú shwéndɛ, jwów ókrísten bwé dɛ yə Cwámba gúmá yí.   1:11 4.5

12 Mə á ka yid nə mə dág múúd nyə á ηgə lás nə mə yé. Ja mə mə yid ntáni yí, mə mú dág ícé í lámba zaŋgbá í njúl síyá nə or.

13 Mə mú dág ηgwól múúd tál na mpédúgá ícé í lámba, a ηgə bεɣla nə Mwân mə Múúd. Nyə á bə a mə bwáád jud ηgə wɔɔla kə wóós mǎncíndúgúd, nə fwáŋgə or fífú nyə kugud.

14 Lúu yé nə shilú jé í á bə ηkí jág fumə, cɔ məfumə mə fám. Mísh mé mə á ηgə lwenya nda miŋgwíile.

15 Məkuú mé mə á ηgə faan nda ηkwánz bwé mə gwíηg kuda dí nə ndeé í mú títi yí, kál dé í á ηgə shwag nda ikwɔ́ í máŋ í du shwag nə.

16 Nyə á bə a mbíd wəacén-cénî zaŋgbá nyédí mbwê mǎncwúmád, kafwele í á ηgə cúwo nyə mpu dí, í njúl njəwá ikóómb íbá, mpwoombá nyé í á bə nda jwôw ja í mə mpu cwíil yí.

17 Nji mə á dág nyə yí, mə á búla nyédí shí məkuú, mə mú kân nda mbimbə. A mú bəd mə mbwê mǎncwúm yé nyúúlád, nyə nə mə ná: kú bεεg fúnda,

18 mə ji mətéédúlé nə məshíné, mə ji nyɔɔŋg á kuwô. Mə á yə, ká dugí, mə ji kuwó, mə é ji kuwó kandugə á kandugə. Mə mbid shwiy nə baŋ mínjîm mádí jwónz lá mbwéd.

19 Ciləg sâ jêsh wó mə dág yí, nə sá í ηgə sîy yí, nə byɔɔŋg í é zə bə yí.

20 Mə zə féég wo *ndímba wəacén-cení zaŋgbá wó ηgə dág wa mádí mbwê mǎncwúm dí óga, nə ndímba ícé í lámba zaŋgbá bísé síyá nə or yí: wəacén-cení zaŋgbá óni búsa *wəéŋgəles wâ mədɔ zaŋgbá, ícé í

1:12 Zak 4.2   1:13 Dan 7.13; 10.5   1:14 Dan 7.9; 10.6   1:15
14.2   1:16 zaŋgbá: 4.5 *kafwele*: 2.12; 9.15; Heb 4.12   1:17 1.8;
Dan 8.17-18   1:18 Rom 14.9; 1Kr 15.3-4, 25-26

lám̄ba zaṅgbá í njúl mæd̄ɔ zaṅgbá.

2

Kálaad á D̄ɔ á Ifêz

¹ Cilág *éṅgales á *D̄ɔ d̄úsá Ifêz yé ná: muud mbíd wæacén-cénî zaṅgbá nyádi mbwé mæncwúm dí yé, á ṅgá kyey mpádúgá icé í lám̄ba zaṅgbá bísá síyá næ or yé, ṅgæ ci ná:

² «Mæ mpú mísóólúgú myô, mæ mpú bímbí wó ṅgá wáduga næ iséy yí, mæ mpú zény wó jí næ ndí ná wó cæel ṅgæ kə shwóg yí; mæ mpú ná wo ádé magulə ná binón̄ mimbúwúlú mí búud ṅgág næ cugə. Mæ mpú ná wo á bigas buud bwé d̄u ci ná básá *buud ó mílwámá bām mæε nda mpu bwo wá, wo á bigas bwo ná ndéé wo mú kwey ná bwé ṅgæ shiig.

³ Wo jí næ zény ná wo kə shwóg, wo a má dúg micúṅ shú dām dí ná dúg dúg, nji wo aṅgê næ kə mpús.

⁴ Nji mæ ṅgæ ná jum wo næ sá ṅgwûd, jí ná wo anyíṅgé ná cæel mæ nda wó á fwo d̄u cæel mæ ná.

⁵ Tédúgág kúl wó ṅgá zhu næ mbəɔgú yí, céndúg tédúgá, wo nyíṅgəg tééd mísóólúgú myô mí ashúshwóógú. Nkí ntó dí, mæ zə nûṅ, zə yîl cé lám̄ba gwô kúl í d̄u t̄w yí.

⁶ Í njúl ná mæ ṅgæ gwág wo nywa nəcé wó mpii mísóólúgú mí búud bwé ṅgá b̄ Níkwalâ wá, námá nda má mpíí mísóólúgú myəṅg ná.

⁷ Muud jí næ mælwê má gwág yé, kə mpú gwág ísâ Nk̄ɛṅk̄é Shíshim ṅgá jaaw mæd̄ɔ má Zembî yí. Muud

mə bá ntɔ yé, mə bá yə nyə ŋkul ná a dóg bumá líí á cug í tál *Paradis mə Zembî dí yí.»

Kálaad á Dɔ á Simirnə

⁸ Cilóg *éngəles á *Dɔ dúsə Simirnə yé ná: muud jísə mátéédulé nə məshíné yé, nyə á yə ná ndeé a nyiŋgə gwûm yé, ŋgə ci ná:

⁹ «Mə mpú bímbí wó ŋgə bwəma nə micún yí, mə mpú ná wo ŋgə cugə məbúwa dí, í njúl ná wo ji nə kúm. Mə mpú bímbí bəŋŋ bwə ŋgə shiig ná básə *Oyúden wá bwə ŋgə ntáma wo jínə yí. Bwə cúgé fwámé Oyúden, básə buud wá Dɔ mə *Sátan.

¹⁰ Wo zó bá jug, nji sá jəŋŋ i ajéláyé nə sá wo ifwaas. Dugí, Njwû məjamb mə bá zə sá ná ból búúd bín bwə kég mímbwugud; sâ jəŋŋ í bá bə bí məkugulə shú ná sâ bí básə yí í mpúyúg. Bi é jug tâŋ mwôw wûm. Wo ɔ baagulə kuú njəond wô kə wós s jwów lá shwi y, mə ka bá bwéed wo cug nda *túm gúmá.

¹¹ Muud jí nə məlwə mə gwág yé, ké mpú gwág ísâ Nkəŋkə Shíshim ŋgə jaaw mədɔ mə Zembî yí. Shwi y ábée í ábúle ná bíi múúd mə bá ntɔ yé.»

Kálaad á Dɔ á Pergâm

¹² Cilóg *éngəles á *Dɔ dúsə Pergâm yé ná, muud jísə nə kafwele njəwá íkóómb íbá yé mə ci ná:

¹³ «Mə mpú kúl wó njúl yí, *caŋŋə mə *Sátan jí nûŋ. Mə mpú ná tɛm bə ntó, wo mə nada nə jínə dâm. Mə mpú ná tɔɔ ja bwə á gwú wúshined waamə abúgúlág Antipas nûŋ bídí kúl Sátan njúl yí, wo a shígé kílya búgə wó ŋgə *búgula mə yí.

14 Njì mæ ηgə ná jum wo nə bábaalé ísâ: wo jì nə bósólúgá búud na bwé ηgə bɛ minjígúlá mí Balaam. Balaam nyə a jígúli Balag né a sáág né buud ɔ *Izəɾəyêl bwé dág ocúdú buud bwé ámə cígə shú ózembî ó áyadúg wá, bwé wúsəg námə mánýúul janɣa dí shú nə bwé bég nə bɔɔgú bwé dí ícugəd.

15 Wo jì námə nə buud bwé ηgə jígúli minjígúlá mí búud bwé ηgə bɛ Níkwalâ wá.

16 Céndúg tédúgá, ηkí ntó dí, mæ lɛɛl námə wósos nûη, zə lúmbuli nə buud bɔɔηgú nə kafwɛɛ jí mæ mpu dí yí.

17 Muud jí nə məlwê mə gwág yé, kə mpú gwág ísâ Nkɛ̀ηkɛ̀ Shíshim ηgə jaaw mədɔ mə Zembî yí. Muud mə bá ntɔ yé, mə bá sá né a dág *mána mə jí nə ndí shwoó dí yé, mə yə námə nyə kwóógú áfufumá í njúl nə jínə ágúgwáan cilyá, jínə dí nə tɔɔ muud nda mpu yí; muud mə bá námə mpu dwo njì muud mə ləg kwóógú yé.»

Kálad á Dɔ́ á Tiyatîr

18 Cilág *éηgəles á *Dɔ́ dúsá Tiyatîr yé ná: *Mwân mə Zembî, muud jí nə mísh mə ηgə lwenya nda minɣwiile yé, á jí nə məkuú nda inkwánz yé, ηgə ci ná:

19 «Mə mpú mísólúgú myô myêsh, tɔɔ cɛɛlí gwô, tɔɔ búgá gwô, tɔɔ sáal dwó, tɔɔ lám jísów wó jí nə ndí yí. Mə mpú námə mísólúgú wó mú ηgə sá ja ga dí myá, mí bulya cɔ́ mí ashúshwóógú.

20 Njì mæ ηgə ná jum wo nə sá ηgwúd. Wo ηgə dág misólúgú mí Zhézabel nə mísh. A ηgə yad né a jì

2:14 2.20; Ilη 24.25; 25.1-3; 31.16; 2Pr 2.15   **2:17** Sôm 78.23-25; Yuá 6.48-51 **kwóógú:** Zak 3.9 **jínə ágúgwáan:** 3.12; Iza 62.2; 65.15
2:18 1.14-15   **2:20** Ilη 25.1-8; 10j 16.31; 20j 9.22, 30; Mís 15.20

mudá micúndé má Zembî, a ñgə shiig osóol ɔ mäsáal bâm ná bwé ñgəg nə sá jaŋga, bwé ñgəg nə də ocúdí buud bwé ámə cigə shú ózembî ó áyadúg wá.

21 Mə a má yə nyə fwála ná a céndúg tédúgá, nji nyə acéélé yəw jaŋga.

22 Ná ndéé, mə bá sá nyə ná, mə bwíig nyə bwágé *íncwaw í ntugud; ná ndéé, buud bēsh bənónjə bwé á sá minɔomb wá, mə bá lwó bwo incwaw í ntug, ñkí bwé acéndé mítédúgá nə bwé yəw mísóólúgú mí abúbôw myé myɔɔŋg.

23 Mə bá námá gwú bwán bé bēsh, mədɔ mēsh má ka bá mpu ná mə wé má bigas mítédúgá nə iyéesh í búud, mə bá jəna nə muud yēsh a bídí, bɛ mísóólúgú myé.

24 Nji, bí bɔɔŋg óbúgula wá Tiyatîr bí aŋgê nə bɛ minjígúla mí múdá wɔɔŋg wá, bí buud bí áshígé nyíí ísá bwé ñgə jəw nə mindimba mí *Sátan dí wá, mə á nyingəyé ná bá káág bí wúl mbag.

25 Mə jí nji ná, bí mpúg bii sá bí bí nə ndí yí kə kumə ja má bá nyingə zə yí.

26 Muud mə bá ntɔ yé, múúd mə bá síya nə mə ná ndéé kə wóós ja shí ga í bá shîn yé, mə bá yə nyə ñkul ná a jwúg nə ikúl byēsh,

27 a ka bá də fála byo nə ñkúd nda muud mə bwú mímbágé mí mpíí yé.

28 Námá nda Dâ nyə á yə mə ñkul ná, mə bá námá yə nyə acén-cení má də faan mpúmán mpúmán yé*.

29 Muud jí nə məlwê má gwág yé, kə mpú gwág ísá Nkəŋkə Shíshim ñgə jaaw mədɔ má Zembî yí.»

2:23 22.12; Zhe 11.20   2:25 3.11   2:26 12.5; 19.15; Sôm 2.8-9

2:28 22.16   * 2:28 Námá nda 22.16, acén-cení má də faan mpúmán mpúmán yé jisə yuug á ñkul Dâ má bá yə múúd wɔɔŋg yí.

3

Kálaad á Dɔ́ á Sardes

¹ Cilág *éngəles á *Dɔ́ dásá Sardes yí ná: muud jísá nə mishishim mí Zembî zanɓbá nə wəacén-cénî zanɓbá yé má ci ná: «Mə mpú mísóólúgú myô myêsh. Buud bwá ηgə bul gwáduga nə wo ji kuwó, í njúl ná wo ji mbimbə.

² Jigə ηkasə, wo lálushig súsúsá í má lúg ni, í á bá yə. Nəcə mə má dúg ná mísóólúgú myô mí afwóyé bə mílwándúlá mish mə Zembî waam dî.

³ Tédúgág nda wó á lág njígúlá ná, nə nda wó á gwág wə ná. Céndúg tédúgá, wo nyíngəg baagalə njígúlá wəηg. Wó ká bə kú ji ηkasə, mə zə nda júwâl, wo kú mpu ja má é wóós yí.

⁴ Nji, bóólúgá búúd wâ wódí Dɔ́ dí nûη Sardes bwá a shígé wá nyéé myán mikáándád. Bân wə sónónə má bá kyey sámbá wá, nə mikáándə mí áfufumə nəcé í jəlá nə bwo ntó.

⁵ Né ndéé, muud mə bá ntɔ́ yé, mə bá bwééd nyə káándə áfufumə. Mə abúlé jímbal jíná dé kálaad á cug dî. Mə bá magulə nyə mish má Sóónɓgú waam bənônə wəéngəles béd.

⁶ Muud jí nə məlwə má gwág yé, ké mpú gwág ísâ Nkə̀nkə̀ Shíshim ηgə jaaw mədɔ́ má Zembî yí.»

Kálaad á Dɔ́ á Filadelfî

⁷ Cilág *éngəles á *Dɔ́ dásá Filadelfî yé ná: Nkə̀nkə̀ muud, Muud á obúbále, muud jí nə juwuga njów má *Dávid yé; muud jí ná, á ká juw, muud nda fad; á ká fad íí, muud nda juw yé, á ci ná:

3:1 1.4, 16   **3:3** 16.15; Mat 24.43; 1Te 5.1-2   **3:4** 6.11   **3:5** Mat 10.32 *Kálaad*: 13.8; 17.8; 20.15; 21.27; MmN 32.32; Sòm 69.29; Iza 4.3; Luk 10.20   **3:7** Iza 22.22; Mat 16.19

⁸ «Mə mpú mísóólúgú myô, mə mə juw mpumbé wódí shwóg, mpumbé múúd cúgέ nə ηkul fad yí. Má juw wo wə nəcέ wo cugέ mpu bə nə ηkul, nji wo má baagulə kéel dām kú kílya mə.

⁹ Mə bá yə wo buud búsə Dɔ mə *Sátan dí óni, bwə ηgə ci ná búsə *Oyúden, bwə nda bə fwámé Oyúden óni; bwə ηgə shiig. Mə bá sá ná bwə zág kúd wo məmpwoombú shí, bwə mpu ná mə á ccel wo.

¹⁰ Nda wo á baagulə kéel dām nə zény ná, məmэфwó mə bá námə baagulə wo ja fwála lú mákugulə í bá zə kwaga nə shí nyêsh yí. Muud yêsh á shí ga mə bá bwəma nə məkugulə məəηg.

¹¹ Mə wál bá nyingə zə. Biíg sá wó jí nə ndí yí ná kpwíny, shú ná muud kú bá déég wo *túm gúmá wô.

¹² «Muud mə bá ntɔ yé, mə bá təl nyə Zembî waam dí Mpáánzə ná shîm, a nda bá nyingə wú cínəηg. Mə bá cilə nyə jínə mə Zembî waamə nə jínə lú ηgwəla má Zembî nyúúlúd. Ngwəla wəəηgú wə Yurúsəlem agúgwáan mə bá wú gwów wə Zembî yé. Mə bá námə cilə nyə jínə dām ágúgwáan nyúúlúd.

¹³ Muud jí nə məlwə mə gwág yé, kə mpú gwág ísá Nkəηkə Shishim ηgə jaaw mədɔ mə Zembî yí.»

Kálaad á Dɔ á Ləwdisé

¹⁴ Ciləg *əngəles á *Dɔ dúsə Ləwdisé yí ná: muud jísə amən yé, wúshined abúgúlág, wúshined afwámê, amədí á sâ jêsh Zembî nyə a té yí, a ηgə ci ná:

¹⁵ «mə mpú mísóólúgú myô myêsh. Wo jisə fwaalá, kú gwɔ, kú təla. Wo ɔ nywá bə ηkí təla, ηkí ntāg ηkí gwɔ, yáa.

3:9 2.9; Iza 49.23; 60.14   **3:10** 1.9; Luk 21.19; 1Kr 10.13; 2Pr 2.9
3:11 2.10, 25; 22.7, 12, 20; Zak 2.14   **3:12** 2.17; 14.1; 21.2; 22.4;
 Eze 48.35   **3:14** 1.5; 19.11; Yuá 1.3; 2Kr 1.20

16 Nə ndεé, nda wó jísə fwaalə, kú təla, kú gwô ná, mə bá gwú wo nda igwíile.

17 Wo mú ηgə ci ná: “Mə mə bíg, mə músə nə byɔɔg, mə anyíngəyé jii tɔɔ sâ.” Í njúl ná wo ampúyé ná wo ji ηkúηkwónúla, ntágúla-ntágula, mbúbúwá, wo njúl ancím-ncím, shushwáás.

18 Ntó, gwágúlag məcwûη mága: zaág mádí, zə kusə or mə á mə shîn fyá nə kuda yé, wo bígúg. Zaá kusə míkáándé mí áfufumé wo bwáádúg, wo nda ná nyiηgə bə shushwáás, nda nyiηgə bə nə shwôn. Zaá kusə cwə cwéel míshád, wo mpúg dúg shwóg.

19 Mεε mə də lás nə buud mə céel wá, mə də súg bwo. Ləlúg ηkûl, céndúg mítédúgá.

20 Dugí, mə təl mpumbéd mə ηgə kudə. Múúd mə ká gwág kál dām, a juw mpumbé, mə nyíi nyédí njów zə də nə nyə kəl ηgwúd.

21 Muud mə bá ntɔ yé, mə bá sá ná a zég, sá zə ji mádí caηgád; nəcé ja mə á ntɔ yí, mə á zə námá, sá pəpá zə ji nyédí caηgád.

22 Muud jí nə məlwê mə gwág yé, kə mpú gwág ísâ Nkəηkə Shíshim ηgə jaaw mədɔ mə Zembî yí.»

4

Gúma mə Zembî

¹ Mə músə nyiηgə kənd mísh, mə mú dúg mpumbé í njúl ná bagé nûη jəηud. Kál mə á fwo gwág í ηgé lwɔ nda cwôn yí í músə ci nə mə ná: Zaá kúga gwôw, mə zég lwó wo ísâ í jéla nə bá zə sîy yí.

3:17 Ozê 12.9; 1Kr 4.8   **3:18** 6.11; 16.15   **3:19** Mik 3.11-12; Heb 12.5-6   **3:20** Mat 8.11; Yuá 14.23   **3:21** 1.6; Mat 22.44; Heb 8.1

² Kú námá bwey, Nkékê Shíshim mú zə sá mə nda mə ɲə cugə nji *shíshim dî. Mə músə dúg məma *caangá, muud njúl cínəng.

³ Muud wəɲgá ké də lwenya nda jɔjɔ mákwóógú bwé də jəw né zhâspə nə sardwân má, njumbú í má lyɛ nyə caangá, njumbú wəɲg ɲgá lwenya nda kwóógú bwé də jəw né emerôd yí.

⁴ Bíl ícaangá məwúm məbá nə ínə í njúl na caangá ni dí mákoogú məkoogú, ocúmbá buud məwúm məbá nə ónə bwé njúl ícaangá byəɲgúd. Bwé nə mikáándé mí áfufumə, nə mítum mí gúmé lúúd, mí njúl síyá nə or.

⁵ Minjəs mí mú də dagəwa, mí ɲgá zhu na caangád, nə məjuɲá, nə ɲkél mpú. Mə mú dúg ilámba zangbá minjidyá na mpwóómbú caangád, ilámba byəɲg bíse mishíshim zangbá mí də təw mísh mə Zembí dí myá.

⁶ Mə dúg námá gúl sá cínəng mpwóómbú caangád nda məma mâɲ, né ɲkúl-ɲkúl nda yēn kristâl. Bílúgá ísâ ínə í njúl míkuwó í á bə na tām caangá nə mákoogú məkoogú, ísâ byəɲg í njúl nə mísh bwəma nə nyúúl nyêsh.

⁷ Kuwó sá áshúshwóógú í á bə nda zhwambánkwuɲ, ábeé nda cwə ɲgwúm nteny, aléel nə mpwoombú nda muud, ányina nda mpal ja á ɲgá jéel yí.

4:2 5.7; Sôm 11.4; 103.19   **4:3** Eze 1.26-28   **4:4** ocúmbá buud: 5.5, 8, 10; 7.11, 13; 11.16; 14.3; 19.4; Iza 24.23   **áfufumə:** 6.11   **4:5** 8.5; 11.19; 16.18; 17.9; MmN 9.24; 19.16; Eze 1.13-14   **4:6** 15.2; Eze 1.22   **ísâ ínə í njúl míkuwó:** 5.6, 8, 11; 6.1; 7.11; 14.3; 15.7; 19.4; Eze 1.5-12; 10.14

⁸ Mikuwó mí ísâ mínî míni myêsh mí ηgá bə nə məfaafugá mäsaman mäsaman, faafugá dēsh nə mísh kúl jēsh, təə gwôw, təə shí. Mikuwó mí ísâ míni mí də wá ηgwa ja jēsh bulú nə mwásá nə:

Zembî Cwám̄ba ji Nk̄ēηk̄ē, a ji Nk̄ēηk̄ē, a ji Nk̄ēηk̄ē,

Zembî á ηkul nyêsh,

Zembî nyə á bə yé, á jísó yé, á ηgá zə yé.

⁹ Ísâ ínî ínî í ηgə gúmal nyə, ηgə ságusə nyə, ηgə yə nyə akíba, nyə muud njúl caηgád, á ηgá cugə kandugə á kandugə yé.

¹⁰ Nə ndéé, ja jēsh ísâ ínî í ηgá wá nyə ηgwa ntáni yí, ocúmbá buud məwûm mábá nə ónî bwé á ηgə kúd mənpwoombá shí, ηgə yə muud njúl caηgád yé gúmá, nyə muud ηgá cugə kandugə kandugə yé. Bwé ηgá kul mitûm mí gúmá myáη na mpwóómbú caηgád bwé ηgá ci nə:

¹¹ Yé Cwám̄ba wúsá, yé Zembî wúsá,

í jəla nə bwé yəg wo milwaná, nə gúmá, nə mpífá.

Nəcé wo a té ísâ byêsh;

wo wé wo á ji nə í bəg, í mú ntāg námá bə.

5

Feedyá kálaad

¹ Mə mú dág íí, muud nyə á bə a njúl caηgád yé nyə á bə nə kálaad mbwé məncwúmád, kálaad wəηgá njúl, micilyá cwû micilyá tóón, bwé á ka fúlə nyə nə ndéé fad nə lug* mifeedyá zəηgbá.

² Mə mú námá dág gúl ηkácid *éηgəles, a ηgá cúndə

4:8 1.17; 11.17; Iza 6.2-3; Eze 1.18; 10.12   **4:11** Mət 1.1, 31; Mbá 5.9, 12; 11.15, 17; 12.10; 15.3-4; 19.6   **5:1** 10.2; Iza 29.11; Eze 2.9-10;

Dan 12.4, 9   * **5:1** Lug wúsə gúl sâ í də bə kúl ónciη ə wósógá bwé də lw̄ə mákwiindyə dí yí; sâ jəηg í də nada, muud jee táám̄b ísâ nə ndí.

gwów-gwôw ná: «Zé má mpíyá nə wɛɛfúlə kálaad éga a tí mífeedyá myé yé?»

³ Nə ndéé, tɔɔ jon dí gwôw, tɔɔ wa shí, tɔɔ shí ga dí shí kú nə muud nyə á bə nə ŋkul wɛɛf kálaad ná a dúg sâ jí cwû yí.

⁴ Mə músə ŋkêny məma yê, nə dúgúlə ná kú nə tɔɔ muud nyə á mpíyá wɛɛf kálaad ná a dúg sâ jí cwû yí.

⁵ Nji, ŋgwól cúmbá muud mú ci nə mə ná: «Kú bɛɛg ji. Dugí, Zhwambáŋkwuŋ á bɛɛnd mə Yúda, nta mə *Dávid, nyə a má ntɔ sâ jêsh; nyə wá jí nə ŋkul wɛɛf kálaad, a tí mífeedyá zaŋgbá míni.»

Mwâ ncwəmbɛ

⁶ Mə mú dúg íí, na tâm *caŋgá, Mwâ ncwəmbɛ njúl nda buud bwé á cígə nyə tâŋ *mətúnuga, a tál na mpédúgá mikuwó mí ísâ minɔ nə ocúmbá buud. A njúl nə məlaag zaŋgbá nə mísh zaŋgbá; məlaag zaŋgbá mɔɔŋg wé mishíshim zaŋgbá Zembî nyə á kənd shí nyêsh dí myá.

⁷ Mwâ ncwəmbɛ wɔɔŋg nyə á ŋgə shísh né ndéé kə kumə wá muud nyə á bə a njúl caŋgád yé; a músə lóg kálaad múúd wɔɔŋg dí mbwê məncwúmúd.

⁸ Ja Mwâ ncwəmbɛ nyə á shîn lóg kálaad yí, mikuwó mí ísâ minɔ nə ocúmbá buud məwúm məbá nə ónɔ bwé mú wusə mənyúul ombúbudî na nyédí shí məkuú. Bwé á bə, muud yêsh nə bínzhá nə ikwôw í njúl síyá nə or, ikwôw íni milwándúlá nə cá: cá ni wé məjəgula má óbúgula.

5:5 4.4; Mət 49.9; Mat 1.1; Rom 1.3-4; Heb 7.14   5:6 4.6-7 *Mwâ ncwəmbɛ*: 5.9, 12; 6; 7.17; 12.11; 13.8; Iza 53.7; Zhe 11.19; Yuá 1.29; 1Pr 1.19 *mishíshim zaŋgbá*: 4.5; Zak 3.9   5:7 4.2, 9; 5.1, 13; 6.16; 7.10, 15; 19.4; 20.11; 21.5; 10j 22.19; Iza 6.1; Eze 1.26-28; 10.1   5:8 8.3-4; Sôm 141.2 *bínzhá*: 15.2

⁹ Bwá músə ηgə sey susa ágúgwáan. Bwá á ηgə sey ná:

Wo wá má mpíyá nə ηwa kálaad,
wo tí mífeedyá myé
nəcé bwá á cígə wo tâη mətúnuga.
Wo á ka t̂ə buud nə məcíí mwô
shú ná bwá wúg mík wám mí *mísómúd,
bwá bág buud ó Zembî,
bwá ηgə zhu íbεend byêsh dî,
nə mákál mêsh dí, nə íkûl nə ilwoη byêsh dî.

¹⁰ Wo a má sá ná bwá bág
faan lú ófada, ηgə sêy nə Zembî.
Bwá bá bæ nə ijwûga shí ga nyêsh dî.

¹¹ Mə músə nyiηgə kənd mísh, mə mú gwág mákál
má ncúlyá wəéηgəles bímbí múúd cúgé nə ηkul l̂ə
yí, bón̂η mikuwó mí íkukwumuga nə ocúmbá buud.
Bwá á bæ bwá má lyε caηgə ná bííí.

¹² Bwá á ηgə ci gwów-gwôw ná:
Mwâ ncwəmbε bwá á cígə yé,
mə mpíyá nə lóg mpífá, nə kúm,
nə fεg, nə ηkul, nə gúmá,
nə milwaná, nə məzhwámá.

¹³ Mə mú gwág íkukwumuga byêsh Zembî nyə a sá
təə joη dí gwôw, təə wa shí, təə shí ga dí shí, təə m̂η
yí, nə isâ byêsh bísé cínəηg yí, byêsh í ηgə ci ná:
Nyəəηg njúl caηgád yé bá Mwâ ncwəmbε,
bwá mpíyá nə məzhwámá,
nə gúmá, nə milwaná, nə ηkul
kandugə á kandugə.

14 Mikuwó mí ísâ mínî míni mí mú ci ná: Amèn. Ocúmbá buud bwé mú búdòw shí, yə Zembî bá Mwâ ncwəmbɛ gúmá.

6

Mwâ Ncwəmbɛ mə zə tí mífeedyá mí kálaad

¹ Mə músə nyiŋgə kənd mísh, Mwâ Ncwəmbɛ mə tí feedyá áshúshwóógû; mə mú gwág míkuwó mí ísâ mínî míni, gúl mú kîm ná: «Zaág!» Kál dé í á bə nda njum-mpú.

² Mə músə nyiŋgə kənd mísh, mə mú dág kabəlí í njúl ná fuúm, muud njúl gwo gwôw nə banɣá mbwád. Bwé mú yə múúd wəŋgú *túm gúmá. A mú tí njəənd ná, nda á jí məntɔ-buud ná, a nyiŋgə námə kə ŋgə ntɔ.

³ Mwâ Ncwəmbɛ mú tí feedyá ábɛɛ, mə mú gwág kuwó sá ábɛɛ mə ci ná: «Zaág!»

⁴ Gúl kabəlí í mú cúwo, í njúl títiŋ ná zhwuŋ, muud njúl gwo gwôw. Bwé mú yə múúd nyə á bə a njúl gwo gwôw yé ŋkul ná a kág sá ná shí nyêsh í tówág ná shwu, kú ná nə mətəla, shú ná buud bwé ŋgəg nə gwúya. Bwé mú yə nyə məma kafwɛɛ.

⁵ Mwâ Ncwəmbɛ mə tí feedyá áléel, mə mú gwág kuwó sá áléel mə ci ná: «Zaág!» Mə músə nyiŋgə kənd mísh, mə mú dág kabəlí í njúl yíyínd, muud njúl gwo gwôw nə lwud mbwád.

⁶ Mə mú gwág námə nda kál í ŋgə cúwo mpédúgá mikuwó mí ísâ mínî míni, í ŋgə ci ná: «ŋgug *blé í zə kusha, kílo ŋgwúd *danarî ncindî; ŋgug *orzəhə wâŋ, okílo olól danarî ncindî. Nji, ci wo nda ntáma mǎwúdə nə məlwəg.»

7 Mwâ Ncwəmbɛ má tí feedyá ányina, mə mú gwág kuwó sá ányina kál dé má ci ná: «Zaág!»

8 Mə músə nyiŋgə kənd mísh, mə mú dúg kabalı í njúl nə nyúúl məjúwó má mbədí, muud njúl gwo gwów, muud wəŋgú nə jíná ná Shwiy, ban mínjîm í á ŋgə bɛ nyə mpús. Bwə mú yə shwiy bá ban mínjîm ŋkul ná bwə gwúg buud shí nyêsh dí tâŋ kəw ŋgwúd á məkəw mənɔ; bwə ŋgəg nə sá ná bóól búúd bwə yég dóómb dí, bóól yə nə zha, bóól yə nə kwaag-jumə bwə, bóólúgá dîy íbiin i shí.

9 Mwâ Ncwəmbɛ má tí feedyá átána, mə mú dúg íí, *míshíshim mi búúd shí *alatâr. Í á bə mishíshim mi búúd bwə á gwúyəw nəcé Milású mí Zembî wá, nəcé bwə á bə fwámé ówúshined, bwə á bwiiŋg Milású mí Zembî váál í jéla yí.

10 Mishíshim myəŋg mí á ŋgə kîm gwów-gwôw ná: «Yé Nkɛŋkɛ Mása, Mása áfwámé, ŋgaá wó jəlá nə kunda sâ, yá nə buud ɔ shí bwə á gwú sá wá? Wo é ŋgə bwey ntúni ná ndéé kə wóós jáyé ja?»

11 Ná ndéé bwə mú ŋgə yə bwo, muud yêsh jud áfufumá. Bwə mú ci nə bwo ná bwə səlɛg milám shí búbaalé fwála, kə wóós ja bêsh bwə é kwaga bímbí bwə jəlá nə bə yí; nəcé í jîi ná bóól óshwə bán bəŋŋə bwə á ŋgə sêy wá nə bóól ómínyəŋhú bán bwə fwóg gwúyəw námé nda bwo.

12 Mə músə nyiŋgə kənd mísh, Mwâ Ncwəmbɛ má tí feedyá ásaməna, shí í mú jág ntaŋsa, jwów

6:8 Zhe 14.12; Eze 14.21; Ozê 13.14   6:9 1.2, 9; 12.11, 17; 19.10; 20.4; 1Yn 1.1-2   6:10 18.24; Sôm 13.2-3; Mbá 32.43; Luk 18.7

6:11 jud áfufumá: 3.5, 18; 4.4; 7.9, 13; 19.8, 14; Iza 61.10   6:12 8.5, 12; 11.13, 19; 16.18; Zhu 2.10; Mat 24.29

mú yínda né ncuú nda káándé íkúsa, ηkwoond yêsh ncindî mú bæ títî nda mæcí,

¹³ wæcén-cénî wâ jon bwá mú ηgæ kud shí námá nda íbumá í lí í ðu kud ná mínjwô ja ηkwô ηgá kuηg yí.

¹⁴ Jon í mú fúlə nyúul nda múúd mé ðu fúlə kwəlo-kwóló ná; mimbán myêsh nə məηkwamá mêsh má mú tɔw ícéd.

¹⁵ Í mú ka zə bæ, tɔɔ ojwú ɔ shí, tɔɔ ofwó búúd, tɔɔ milúlúú mí ózimbî, tɔɔ mikúkúm, tɔɔ oηkácíð, tɔɔ məlwaá, tɔɔ ofulí, bêsh óni bwá mú kə ηgə shwaaw míku mí mákwóógúð nə məkwóógú má mimbánúð.

¹⁶ Bwá mú ηgə ci nə mimbán nə məkwóógú má anúní ná: «Kádágá sê, shweelugá sê, sá bág shwóg-shwóg nə muud njúl caηgád yé, shwóg-shwóg nə kúl Mwâ Ncwəmbɛ má kuya mpimbə yí.

¹⁷ Nəcɛ, jwów lú mpimbə mə Mwâ Ncwəmbɛ bá Muud njúl caηgád yé í má wóós, muud e faam í?»

7

Məyɨgyé má bwán ó Zembî

¹ Ja ísâ íni í mə shîn bæ yí, mə mú dúg *wéηgəles onô bwá tál íkóómb í shí ínô ðî, bwá má káágulə óηkwô onô* wâ shí. Bwá a shígé bíð ná ηkwô kúηgug tɔɔ shí, tɔɔ mən, tɔɔ məlíd.

² Mə mú nyíηgə dúg ηgwól *éηgəles ηgá wú ηgɛɛ kóómb jwów í ðu cúwo yí, a mbíd sá bwá ðu bwadulə búúd máyɨgyé má Zembî á kuwô yí. Nda bwá á yə

6:14 16.20; 20.11; Iza 34.4; Heb 1.11-12   **6:15** Iza 2.10, 19, 21; 24.21   **6:16** 5.7; Ozê 10.8; Luk 23.30   **6:17** Zhu 2.11; Nah 1.6; Sof 1.14-18; Mal 3.2   **7:1** 9.14-15; Zhe 49.36; Dan 7.2   * **7:1** Onkwô óni búsa bəηg búsa nə ηkul caam shí wá.

wǎéngales ónê ñkul ná bwé ntámág shí nǎ mâñ ná, éngales mǎ á nyiñgǎ dúg éne mú kîm gwów-gwów lás nǎ bwo.

³ Nyǎ á ci nǎ bwo ná: «Kúgá fwo ntáma shí, ñkí mâñ, ñkí mǎlîí; bwándúgá, sǎ fwóg wá ósól ɔ mǎsáal ó Zembî wúsú mǎyîgyé mǎmpwoombúd.»

⁴ Mǎ músǎ gwág ná buud bwé á wíyɔw mǎyîgyé wá bwé á bǎ buud otóshin tǎd nǎ mǎwûm mǎnǎ nǎ ónê, ñgǎlǎ zhu íbɛend i *Izɛrɛyêl byêsh dî.

⁵ Í á bǎ buud otóshin wûm nǎ óbá bɛend mǎ Yúda dî,

otóshin wûm nǎ óbá bɛend mǎ Ruben dî,

otóshin wûm nǎ óbá bɛend mǎ Gâd dî,

⁶ otóshin wûm nǎ óbá jé mǎ Azer dî,

otóshin wûm nǎ óbá jé mǎ Neftali dî,

otóshin wûm nǎ óbá jé mǎ Manase dî,

⁷ otóshin wûm nǎ óbá jé mǎ Símyon dî,

otóshin wûm nǎ óbá jé mǎ Lévi dî,

otóshin wûm nǎ óbá jé mǎ Isakâr dî,

⁸ otóshin wûm nǎ óbá jé mǎ Zabulon dî,

otóshin wûm nǎ óbá jé mǎ Yóseb dî,

otóshin wûm nǎ óbá jé mǎ Bǎñzhamê dî.

Buud óni bêsh wá bwé á wíyɔw mǎyîgyé mǎmpwoombúd wá.

Kúl mǎ Zembî

⁹ Ja ámǎyîgyé éne mǎ shîn yí, mǎ mú dúg búúd áncuncuma, bímbí múúd cúgé nǎ ñkul lǎ yí. Bwé á bǎ buud wá ilwon byêsh, nǎ íbɛend byêsh, nǎ ikúl byêsh, nǎ mǎkâl mêsh, bwé tál mpwóombú caañgád, Mwâ Ncwambe dî míshád, bwé mǎ bwáád íjud í áfufumá, bwé nǎ mǎñ mǎ lándú mǎbwád.

7:3 9.4; 14.1, 3; 22.4; Eze 9.4, 6

7:4 14.1, 3; 21.12-13

7:9 5.9;

6.11; Lǎv 23.40

10 Bwá á ηgə kîm gwów-gwôw ná:
Zembî wúsú muud njúl caaηgád yé,
bá Mwâ Ncwəmbε wá bwá má cug sâ.

11 *Wəéηgəles bēsh bwá má lyε *caaηgá nə ocúmbá
buud, nə mikuwó mí isâ mínê wá, bwá mú wusə
mányúúl shí ombúbudî na mpwóómbú caaηgád,
yə Zembî gúmá,

12 bwá ηgə ci ná:

Amɛn. Məzhwámá, nə milwaná,
nə fug, nə akíba, nə gúmá,
nə mpífá, nə ηkul,
bísə Zembî wúsú isâ byé
kandugə á kandugə. Amɛn.

13 Ná ndεé, ηgwól cúmbá muud mú lás, ci nə mə ná:
«Ozə bāη bí nə ijud í áfufumə óni, bwá ηgə wú ηgow?»

14 Mə mú bεsa nə nyə ná: «Yé Cwám̄ba, wo wá má
mpû.» A mú ci nə mə ná:

«Búsə buud bwá ηgə wú yáág-yáág cúwúlíd wá.
Bwá má gusa ijud byāη mácií mə Mwâ Ncwəmbε dí,
sá ná í bég ofúfumâ.

15 Gwá wá bwá tál na
mpwóómbú caaηgá má Zembî dí yí.

Bwá é dɛ yə Zembî gúmá bulú nə mwásə nyédí
Mpáánzə.

Muud njúl caaηgád yé má bá wá bwo nyédí
gúgúwád.

16 Bwá ábúlé ná bwεε gwág zha,
kú nyingə bwεε gwág shwáásúlə minú.

Tə yásé tə ηgwól bibibi
nyə abúle ná nyingə nyaan bwo nyúúlád.

17 Nəcé Mwâ nɔwəmbɛ
 jí tâm caaŋgə yé má bá bə mbaagulə wáŋ,
 a bá kə nə bwo máncwun mə ŋgə wééshuli
 məjúwó mâ cug mád,
 Zembî mú bá fim bwo məzhwíile mēsh míshúd.»

8

Feedyá á zaŋgbá

¹ Mwâ Nɔwəmbɛ músə zə tí feedyá á zaŋgbá. Ja á má tí wə ntáni yí, mə mú gwág jon ná kufug tâŋ kúl wəla.

² Mə mú dúg *wéŋgəles zaŋgbá bwə də tōw mísh má Zembî dí wá. Bwə mú yə bwo micwōŋ zaŋgbá.

³ Ɛŋgəles shús mú zə tōw álatâr dî, a mbíd kwōw bwə də yáŋgulə *cáá yí, í njúl síyá nə or. Bwə mú yə nyə zhwog olabínda nə a jígálúg na álatâr dî, yíle jəŋg í bádúg nə məjəgula mə míŋkəŋkə mi búúd myēsh tâŋ *mətúnuga. *Alatâr wəŋgú nyə á bə síyá nə or cínəŋg mpwóómbú caaŋgád. ⁴ Yíle ólabínda nə məjəgula mə míŋkəŋkə mi búúd í mú wú *éŋgəles dí mbwád, bád kə wə Zembî.

⁵ Ɛŋgəles mú ŋwa kwōw bwə də yáŋgulə cáá yí, ŋwa kuda álatâr dí lwándulə cínəŋg nə cwóó, a músə wusə shí. Nkél mpú ká kyεεg, nə məjuŋá, nə minjəs, shí í mú jág ntaŋusa.

Micwōŋ mísaman mí ashúshwóógú

⁶ Wəéŋgəles zaŋgbá bwə á bə nə micwōŋ wá bwə mú kwəməsa nə bwə zə lwô myo.

7:17 5.6; 21.6; Yuá 10.10, 11; Eze 34.11-16, 23-24 **məzhwíile:** 21.4; Sòm 126.5-6; Iza 25.8 **8:1** Zak 2.17; Aba 2.20 **8:2** micwōŋ: Zho 6.4, 6; Mat 24.31 **8:3** 5.8; MmN 30.1, 3 **8:5** 4.5; 6.12-13; Ləv 16.12; Eze 10.2

⁷ Ashúshwóógú mú lwô yé cwôh. Nə mətálumu, nə kuda fúlá nə məcií í mú shwiy shí. Kəw lə shí ηgwûd á məkəw mələól í mú cumbəli jígə, kəw lú ílí ηgwûd á məkəw mələól cumbəli námə jígə, ikáá ibús byēsh í mú námə cumbəli jígə.

⁸ Eηgəles ábeê mú lwô yé cwôh. Bwə mú wusə gúl sâ m̄əh. Sâ jəhng í njúl námə nda məma mbəh í mə ja ηgwíile. Kəw lə m̄əh ηgwúd á məkəw mələól í mú shín bə məcií məcií,

⁹ kəw ηgwúd á məkəw mələól mə íkukwumuga í á bə mikuwó m̄əh yí í mú yə, kəw ηgwúd á məkəw mələól m̄ə ititíma í mú shín cóóg.

¹⁰ Eηgəles aléel mú lwô yé cwôh. Məma ácén-cení mú wú jon dí, a ηgə jígə námə nda shigə lú kuda. A mú zə kud kəw ηgwúd á məkəw mələól m̄ə m̄əhgwəp nə m̄əlúu m̄əncwūh d̄í.

¹¹ Acén-cení wəhngú jíná dé wə Məgwul. Kəw ηgwúd á məkəw mələól m̄ə m̄əncúwó í mú bə ηkí gwul; ncúlyá buud bwə á ηgə ηgul məjúwó m̄ə m̄əncúwó məhng wá bwə mú ηgə yə nə məgwul məhng.

¹² Eηgəles ányina mú lwô yé cwôh. Í mú zə bə, nə kəw ηgwúd á məkəw mələól m̄ə jwôw, nə ηgwúd á məhng m̄ə ηkwoond íí, nə ηgwúd á məhng m̄ə wəacén-cení mə mú shila. Sâ jəhng mú sá nə kəw ηgwúd á məkəw mələól m̄ə mwásə í mú bii yídúgá, bulú námə ntó.

¹³ Mə músə nyihgə kənd mísh, mə mú gwág mpal ηgə jéel t̄əm jon a ηgə k̄əm gwów-gwôw nó: Wo buud ə shí ə! Nkwéé bí eé!

Ŋkwée bí ja wáéngales olóal bwé má lág wá
bwé é lwô myáŋ mícwôŋ yí eé!

9

¹ *Eŋgales átána mú lwô yé cwôŋ. Mə mú dúg ácén-cení nyə á wú jon dí kud shí yé, bwé má yə nyə juwuga bí ncímə.

² A mú juw bí ncímə, yíle í mú wú nûŋ nda yíle í ngá wú məma kuda dí yí. Yíle jəŋg í mú lwánd ngúl wêsh ná ndéé jwôw shila.

³ Ikájalá í mú də cúwo yíle jəŋg dí də shulə shí. Bwé mú yə íkájalá byəŋgú váal ŋkúl wéacélaafə bwé də bə nə ndí yí.

⁴ Nji bwé mú ci nə byo ná í kú beeg ntáma íkáá nə ilí byêsh, í kág ngə lúú nji buud bwé cúgé nə məyigyé má Zembî mpwóómbúd wá.

⁵ Bwé mú námá ci nə byo ná í kú ngə gwú buud bəŋgú, í yídag təl bwo cwúnd dí tâŋ ŋkwoond otóŋ. Váal cwúnd í á ngə sá yí í á bə ná ŋkíim-ŋkíim nda ja ácélaafə mə lúú múúd yí.

⁶ Í bá bə mwôw məŋgú di, buud bwé bá ngə sô ná bwé yə, nji muud kú yə; bwé bá ngə jii shwiy, nji shwiy ngə fúnda kə bwo shwóg-shwóg.

⁷ Ikájalá byəŋg í á ngə bə nda ikabalí bwé mə shîn cwə ná bwé ké nə ndí dóómb dí yí. Í á bə nə isá mílúúd nda mitúm mi gúmé myâ síyá nə or, bwé nə məmpwoombú nda buud.

⁸ Bwé á bə nə ishílú mílúúd nda budá, məjə nda məjə má ózhwambánkwuŋ.

9:1 bí ncímə: 11.7; 20.1; Zhb 26.6; 28.22; Luk 8.31; 2Pr 2.4 **9:2**
Mət 19.28; MmN 19.18 **9:3** MmN 10.12-20 **9:4** 7.2-3 **9:6** Zhb
3.21; Zhe 8.3 **9:7** Zhb 39.19-20; Zhu 2.4 **9:8** Zhu 1.6

9 Ibúd i á bə bwo nda ibúduga í ìṅkwánz ózimbì bwé dɛ búdal bəd nə ndí yí, nyán ncíndé nda ncíndé ómátúwa íkabulí ṅkí bulya í ṅgá julə kə nə ndí dóómb dí yí.

10 Mikwundú myán mi á bə nda mikwundú mí wáacálaafê, nə ishushwom; mikwundú myəəṅg wá bwé á dɛ sá buud məbôw nə ndí tâṅ oṅkwoond otóon yí.

11 Cí wán wá *éṅgəles a bí ncímə, bwé dɛ jôw nyə heburê dí ná Abadôn, gərêk dí ná Apolyôn*.

12 Intúgúlí í ashúshwóógú í má shîn óni. Bíl íntúgúlí í ṅgə ná zə, məváál məbá.

13 Éṅgəles ásaməna mú lwə yé cwôṅ. Mə mú gwág dúl kál í ṅgə wú málaag məṅṅ məsə álatâr or mə Zembî dí má.

14 Kál dəəṅg í mú ci nə Éṅgəles ásaməna ná: «Cinyúg wáéṅgəles onṅ básə cəplá ṅgwəṅ Ifurât wá».

15 Bwé mú ciny wáéṅgəles onṅ bwé á bə ṅkwəməsá shú dāṅ wəla, nə dāṅ jwôw, nə nyāṅ ṅkwoond nə wāṅ mbú wá. Bwé mú ciny bwo né bwé gwúg buud íí, kəw ṅgwúd á məkəw məlól.

16 Ozimbì bwé dɛ ju nə ikabulí wá bwé á bə omilyōṅ mitəd mimbá, mə a shí gwág bímbí bwé á bə yí.

17 Ntó wá mə á dúg *ntamə a mísh né bagəd yé, mə a dúg ikabulí nə ozimbì bwé dɛ ju nə byo wá. Byán íbúduga ìṅkwánz bwé á búdal ibúd nə ndí yí í á bə, nə otítí, nə nyúul jon lu mpú, nə nyúul nciná. Byán íkabulí nə milúú nda ozhwambáṅkwuṅ, kuda nə yíle nə fidə í á ṅgə wú bwo mímpud.

9:9 Zhu 2.5 * 9:11 Apolyôn: Mə kə ná «muud caamú-caamê».

9:13 8.3; MmN 30.1-3 9:14 7.1; Mbá 1.7 9:15 8.7-12 9:17 Zhb 41.10-12

18 Okwaag-jumə ólól óni bwé mú gwú buud íí, kəw ηgwúd á məkəw mələól; í á bə, nə kuda, nə yíle nə fidə í á ηgə wú ikabalí mímpu dí yí.

19 Nəcə ikabalí byəəηgá, ηkul nyáη nyísə bwo mímpu dí nə míkwundú; mikwundú myáη mí nda onywâ, mísə nə milúu, milúu myəəηg wé mí də lwána.

20 Bólógá búúd bwé a shígé fwo yə nə okwaag-jumə óni wá, bwé áshígé cénd mítédúgá né bwé yəw bəw-bəw mísólógá bwé á də sá myá; bwé áshígé yəw yələ məjamb məsə ózembî ó áyadúg dí má gúmə, mbéé ózembî ó or, nə kwóógú bwé də lúlə *mwaanê nə ndí yí, nə dúl váál ηkwánz na, ozembî ó məkwóógú, nə ilíí, mbéé ózembî kú nə ηkul mə dúgya, ηkí gwág, ηkí kyey.

21 Buud bəəηg bwé áshígé yəw məgwú mə búúd, kú yəw ncidə, kú yəw jaŋga, kú yəw júwo.

10

Kúkáláád á bíbíyá

1 Mə á nyiŋgə námə dúg gúl ηkácíd *əŋgəles ηgə shulə wú jəŋ dí, a mə fələ ηkúdú nyúúlúd nda *sanda. Nyə á bə nə njumbú í mə lyə nyə lúúd, mpwoombú ηgə lwenya nda jwəw; məkuú mə mə á bə nda məmpin, mə njúl nda miŋgwiile mí kuda.

2 Nyə á bə nə kúkáláádú mbwəd, kúkáláádú jəəηg nə bagá. A mú shulə nə ndéé, təl kuú áməncwúm m̄əŋ, wəəηg á məkóól cindú.

3 A mú kîm gwów-gwôw, námé nda zhwambánkwuŋ má d̩ bâm ná. Nji nyə á kîm yí, ñkêl mpú mú saal íja zaŋgbá.

4 Ja ñkêl má shîn saal ntáni yí, mə mú tééd ná mə cilə; nji, mə mú gwág kál má ci nə mə jon dí ná: «Shweelág sâ ñkêl mpú nyə ámə ci ja nyə ámə saal íja zaŋgbá ni, kú cilə gwo.»

5 Eŋgales mə á dúg nyə á tâl məkuú wúga m̩ŋ wúga cindú yé, mú b̩n mbwé m̩ncwúm ŋgeɛ jon dí.

6 A mú keɛn Zembî ŋgə cugə kandugə kandugə yé, nyə muud nyə á té gwôw nə isâ byêsh bí cínŋg yí, a té shí nə isâ byêsh bí cínŋg yí, a té námé m̩ŋ nə isâ byêsh bí cínŋg yé; nyə á keɛn nyə, a ci ná: «Í ábúlé ná bwey,

7 ja éŋgales ázaŋgbá má bá lwɔ cwôŋ yé yí, *ndimba má Zembî í bá ka zə nyîn, námé nda nyə á bwey d̩ jaaw osól ɔ m̩sáal bé *búud ɔ m̩cúndé ná.»

8 Ná ndeé, kál má á gwág jon dí í mú nyingə lás nə mə ná: «Kaá wé éŋgales má tâl məkuú wúga m̩ŋ wúga cindú yé, wo kág ŋwa kúkáláádú á jí nə ndí mbwád ná bagó ni.»

9 Mə mú kə wé éŋgales kə ci nə nyə ná a yág mə kúkáláádú. Nyə ntág nə mə ná: «ŋwag gwo wo m̩nəg. Í é bə wo mwɔ dí cwû ná cindán, nji ñkí ncwôŋ mpu dí nda kwaan.»

10 Mə mú ŋwa éŋgales kúkáláádú mbwád, mə mú minə; í mú bə mə ñkí ncwôŋ mpu dí nda kwaan; nji, ja má má minə yí, mwɔ mú bə mə cwû ná cindán.

11 Bwé mú ka ci nà mæ ná: «Í jii ná wo kág nyiŋgə jaaw sâ Zembî má cɛɛlə shú zhwog íkúl nà ilwoŋ nà mákêl, nà zhwog ojwú-buud yí.»

11

Obwiŋgye obá á láŋ má Yésus

¹ Bwé mú yə mæ fiidye í njúl nda lílí bwé də yiiga ísâ nà ndí yí, bwé nà mæ ná: «Tówág yiiga Mpáánzə má Zembî, nə *alatâr, wo lə búúd bwé ŋgə yə Zembî gúmé cínŋg wá.

² Nji, wo ɔ lúgə mbaadə wúsə luŋgula nə luŋgula dí yí, wo kú yiiga wo, nəcé bwé á yə ikúl í cúgé *Oyúden yí wo. Ikúl byəŋg í bá tagulə nyaal ŋkəŋkə ŋgwála tãŋ oŋkwoond mæwûm mánŋ nə óbá.

³ Nji, mæ bá yə óbwiŋgye obá bâm ŋkul ná bwé cúndə micúndə myâm tãŋ mwôw tóshin nə mitəd mimbá nə mæwûm mäsaman, bwé bá ŋgə cúndə bwé má bwáád míŋkuda.»

⁴ Obwiŋgye obá bəŋg básə wəolivyê obá nə ícé í lámba íbá Kálad Zembî ŋgə ci ná í tál mísh má Cwámba á shí nyêsh dí yí.

⁵ Múúd mæ ká ntágulə bwo, miŋgwiile mí wósə bwo mímpu dí, jígal búúd bwé ŋgə lumbəli nə bwo wá. Haaw! Muud yêsh mæ ntágulə bwo yé, á jəlá nə bá yə ntó.

⁶ Básə nə ŋkul fad jon, máánd mpú ná a kú nywə té mwôw bwé ŋgə cúndə micúndə mí Zembî yí, básə nə ŋkul yid májúwó mâ mæncúwó má nyεε mácií,

---

11:1 21.15   11:2 Sôm 79.1; Luk 21.24 **42 oŋkwoond:** 12.6, 14; 13.5; Dan 7.25; 12.7   11:4 Zak 4.1-3, 11-14; Yuá 8.17   11:5 20j 1.10; Sôm 97.3; Zhe 5.14   11:6 MmN 7.17-19; 10j 17.1; Zhk 5.17

búsə nə ηkul nti ókwaag-jumə shí məváál mēsh, ja jēsh bwé céel yí.

⁷Ja bwé bá shîn bwiing sâ bwé á jála nə bwiing yí, biin í bá wú bí ncímə dí zə sá bwo dɔomb, ntɔ bwo nə ndeé gwú bwo.

⁸Mimbimbə myáη mí bá já mbaadád, ηgwála ánúní dí, ηgwála bwé á bwambələ Cwám̄ba kwolós dí yí. N̄gwála ánúní wɔɔηg, dé jíná lú *ndím̄ba wé Sód̄om, ηkí nt̄ag Iḡipten.

⁹Buud wâ ikúl, nə ibεend, nə mək̄əl, nə ilwon̄ bwé bá zə d̄u beny mímbimbə myɔɔηg tâη mwôw málól nə k̄əl, bwé kú magələ nə bwé dúl̄ug myo.

¹⁰Buud wâ shí bwé bá gwág m̄shusug nə shwiy dán̄ dɔɔηg. Bwé bá tâl m̄zanz̄, ηgə k̄anda m̄cwúm̄ nəcé *buud ɔ mícúndá óbá bɔɔηg bwé á tâl buud cwúnd dí wa shí gaád.

¹¹N̄ji, mwôw málól nə kúl mɔɔηg m̄á ká c̄ɔ, Zemb̄i yámb bwo wúl ηgúl á c̄ug, bwé mú tâw tátəlí nə m̄akuú m̄án̄. Né ndeé, ikukwende í bá bii búúd bwé á zə d̄u beny bwo wá.

¹²Bwé mú gwág dúl kál í ηgə wú jon̄ dí, í ηgə ci nə bwo gwów-gwôw ná: «Bádúgá zə k̄â!» Bwé m̄úsə bád̄ m̄ín̄kúnd̄ kə kumə jon̄ud, buud bwé á ηgə lumb̄eli nə bwo wá bwé ηgə dúg.

¹³Shí í á jág n̄taηusa nómə wəla dɔɔηgúd, kəw ηgwúd á mək̄əw w̄um̄ mâ ηgwála í mú shugala shí, buud otóshin zangbá bwé mú yə nə n̄taηusələ shí í á n̄taηusa ni. Ikukwende í mú bul bii bɔɔηg bwé áshígé yə wá, bwé mú ηgə yə Zemb̄i a gwôw gúmá.

11:7 13.1-2; 17.8   **11:8** Luk 13.33-34 **Sód̄om:** Mət 18.20; Iza 1.10; Eze 16.46 **Iḡipten:** MmN 3.16-19; 7.3-5   **11:10** Yuá 16.20   **11:11** Eze 37.9-10   **11:12** 2Oj 2.11; Mis 1.9   **11:13** 6.12-13; Eze 38.19-20

14 Intúgúlí í ábeê í má cọ́ íni, ya aléel í wál zə bə.

Cwôη á zaŋgbá

15 Nə ndeé, *éŋgəles á zaŋgbá mú lwọ́ yé cwôη. Məkál má mú kyεεg jon dí nə ηkulú ná:

Cwám̄ba wúsú wə́ músə nə ijwûga juwálə nə shí ndon, nə nyə nə Kríst yé.

Nyə e jwú kandugə á kandugə.

16 Ocúmbá buud məwûm mábá nə ónô bwə á də bə bwə njúl byán ícaŋgəd mísh má Zembî dî wá, bwə mú wusə mányúúl shí ombúbudî, yə Zembî gúmá.

17 Bwə á ηgə yə nyə gúmá bwə ηgə ci ná:

Sə ηgə yə wo akíba, yé Zembî wúsú Cwám̄ba, Zembî á ηkul nyêsh,

Zembî jísə yé, nyə á bwey námá də bə yé.

Sə ηgə yə wo akíba nə wo wεεfálə məma ηkúl nywô, tál íjwûga byô.

18 Ikúl í á gwág mpimbə, nji, wo má kuya mpimbə gwô,

fwála í má wós ná wo sámbúg buud bwə á yə wá milású,

fwála á nə wo yég osóol ɔ́ mäsáal bwô myəna myáj; osóol ɔ́ mäsáal bəηg búsə, nə *buud ɔ́ mícúndə nə mĩŋkɛŋkɛ mi búúd í,

nə bəηg bēsh bwə á ηgə ηwa jínə dwô nə gúmá wá, təə ozhizhe ɔ́ búúd təə fwámé búúd.

Fwála í má wós ná wo cáámug buud bwə ηgə caam shí wá.

11:15 4.11; MmN 15.18; Sôm 22.29-30; Dan 2.44; 1Kr 15.24-28

11:16 4.4   11:17 1.8; 4.8; 15.3; 16.7; 19.6, 15; 21.22; Amo 4.13; 2Kr 6.18   11:18 19.5; Sôm 2.1-5; 110.5-6

19 Bwó mú juw Mpáánzə mə Zembî jonud, *wóle sɔ́ jé í mú nyín nyédí Mpáánzə. Minjəs mí mú báduga jonud, nə məjunə, nə nkél mpú, shí í mú jág ntaŋusa, mətálumu mə ngə kud məma íbúgú.

12

Mudá bá nkəəndú

¹ Dúl məma *shimbá í mú wóos jonud; í á bə, mudá mə bwáád yásə tãŋ káándə, məkuú mə təl nyə mbyólád, nyə nə *túm gúmə lúúd, túm gúmə wəŋg í njúl nə wəacén-cénî wúm nə óbá.

² Nyə á bə nə bum nə ntámb, a ngə kãm nə məcɛy mə minú nə a zə byâ.

³ Dúlágá shimbá í mú nyiŋgə wóos jonud. Jãŋ í á bə, dúl váál nkəəndú nkí bwaag, a njúl títiŋ nə zhwuŋ, a mbíd milúú zãŋgbá nə məlaag wúm; milúú zãŋgbá míni mí njúl, lúú wêsh nə *túm ícî.

⁴ Kwundú yé í á wéénd wəacén-cénî wá jon, kəw ngwúd á məkəw məlól, wusə shí. Nkəəndú éne nyə á kə tãw mudá nyə á ngə bə nə a zə byá yé mpwóómbúd nə, nji nə mwán mə byêl, a də.

⁵ Mudá éne mú byá mwán, mwámudúm, mwán mə jéla nə fála íkúl nə nkúd yé. Bwó mú ntág nkény mwán yé wəŋgá kə nə nyə wə Zembî, nyédí caŋgéd.

⁶ Mudá nyə mú túb kə shí a shwéeshá dí, kúl Zembî nyə á bwey kwambələ nyə jiya yí, shú nə

11:19 4.5; 6.12-13; 8.7; 15.5; Zhb 38.22-23 *wóle sɔ́*: 10j 8.1, 6 **12:1** Iza 7.14; 26.17 **12:3** nkəəndú: 12.7, 9, 13; 13.2; 16.13; 20.2; Dan 7.7, 24 **12:4** Dan 8.10 **12:5** 19.15; Sôm 2.9 **12:6** 10j 17.1-7; 19.5-7; Mat 2.13 *mwəw tóshin nə mitəd mimbá nə məwúm məsaman*: 11.2

bwá kág wíl nyə wu tâŋ mwôw tóshin nə mitəd mimbá nə məwûm mäsaman.

⁷ Nə ndéé, dɔɔmb í á ka zə kyεεg jonɔd. Míshiyêl bənôŋ *wəéŋgales bé jáŋ kóomb, ŋkɔɔndú bənôŋ bé wəéŋgales jáŋ kóomb.

⁸ Nji, ŋkɔɔndú bənôŋ jé gwoonŋ bwá áshígé lal mánkul; nə ndéé bwá mú bə kú ná nə jiya jonɔd.

⁹ Nə ndéé, nda Míshiyêl bənôŋ wəéŋgales bé bwá á ntɔ bwo ná, bwá á ka wánŋulə wusə ŋkɔɔndú anúní éne kúga shí, nywâ a yág bwá jów nə Njwú məjamb yé wɔɔŋgá, nyə Sátan, muud ŋgá shiig buud ɔ shí ndon bēsh yé, bwá á wánŋulə wusə bənôŋ bēsh wəéŋgales bé.

¹⁰ Mə mú gwág dúl kál í ŋgá ci nə ŋkulû jon dí ná: Fwála Zembî mə cug búúd yí í má wóós, nə ŋkul nyé, nə íjwûga byé, nə mpêl má Krîst yé.

Nəcə bwá má wánŋulə wusə múúd ontaandê shí. Nyə muud nyə á dɛ kə nə ontaandê ó ómínyonâ búsú kə dɛ jaaw Zembî tɔɔ ibulú, tɔɔ mimwásó yé.

¹¹ Bwá á má ntɔ nyə ŋkul nəcé məcií mə Mwâ Ncwəmbɛ.

Bwá á má ntɔ námə nyə ŋkul nəcé bwiinŋulə bwá á bwiinŋ lán mə Yésus yí,

bwá áshígé cɛel cug jáŋ váál á nə bwá fúndé shwiy.

¹² Gwá wə má cí ná:

nə jon lɛ gwôw, nə bí bɔɔŋŋ njúl nûŋ jon dí wá, gwágúgá məshusug!

Nji, məntágula nə bí, shí nə mán!

12:7 Dan 10.13; Yúd 9 **12:9** 20.2; Mət 3.1; Iza 14.12; 27.1; Luk 10.18; Yuá 12.31 **12:10** 4.11; 11.15 **múúd ontaandê**: Zhb 1.9-11; Zak 3.1 **12:11** 6.9; Mat 16.25 **Mwâ Ncwəmbɛ**: 5.6; 1Yn 2.14; 5.4 **12:12** 18.20

Nəcə Njwû mǝjamb mǝ shulǝ nûŋ bídí,
a mpú ná fwála í mǝ lúg nyǝ bíbíyá,
a mǝ ntǝg bul nyada.

¹³ Ja mǝma ŋkǝndú éne nyǝ a dúg nǝ bwǝ mǝ wǝŋgulǝ wusǝ nyǝ shí yí, nyǝ á ka zǝ julya nǝ mudá nyǝ a byá mwǝn mwámudûm yé.

¹⁴ Nji, bwǝ mú yǝ múdá wǝŋgǝ mǝma mǝfaafugǝ mǝbá nda mǝfaafugǝ mǝ mpal, ná a jéelǝg kǝ shí a shwéeshá dí, nyǝdí jiyad, kúl bwǝ jǝla nǝ kǝ wíil nyǝ yí. Nyǝ á ji wu mimbú mílól nǝ kúl, ŋkǝndú nda kumǝ wu.

¹⁵ Nywá a yág éne nyǝ á ŋgǝ yámb mǝjúwó nǝ mpu yé, mǝ ŋgǝ wó nda ŋgwǝǝ ŋgǝ wáámb mudá ná mǝ kǝ cǝ nǝ nyǝ.

¹⁶ Ká, shí í mú kyem múdá, í beeg mpu, minǝ ŋgwǝǝ wésh ŋkǝndú nyǝ á ŋgǝ yámb nǝ mpu ni.

¹⁷ Ŋkǝndú mú jág gwág múdá wǝŋgǝ mpimbǝ. A mú ka zǝ kǝ lúmbuli nǝ bǝŋg bwǝ mǝ lúg mpwǝŋ buud mǝ múdád wá, búúd bwǝ ŋgǝ baagulǝ isá Zembí nyǝ á ci ná í bág yí, bwǝ ŋgǝ bwiing lǝŋ mǝ Yésus wá.

¹⁸ A mú ka kǝ tǝw shǝ á mǝŋud.

13

Biin á mâŋ

¹ Ná ndéé, mǝ mú dúg gúl biin ŋgǝ bád wú mâŋ, biin ni njúl nǝ mǝlaag wûm, milúú zǝŋgbá. Mǝlaag wûm mǝni mǝsǝ na, laag dǝsh nǝ *tûm ícî; míné mǝ *bwaasúlǝ mpu mǝ njúl nyǝ cilyá mílúúd.

² Biin mǝ á dúg jǝŋgǝ í á ŋgǝ bǝŋla ŋkweny,

12:14 mimbú mílól nǝ kúl: 11.2   **12:17** 6.9; 11.7; 13.7; Dan 7.21

13:1 mâŋ: Dan 7.3 **biin:** 11.7; 13.11-17; 16.10; 17.3, 7-13; 19.20; Dan 7.3-8, 21, 25   **13:2** 2Te 2.9

mæcwəd mǎ njúl nyə nda mæcwəd mǎ gúl shísha nyaan-nyaan cúdú bwé dǎ jǎw ná *ours yí, mpu í njúl nyə nda zhwambánkwuŋ. Nkǎondú mú zǎ yǎ nyə mpífó nyé, nǎ jiya ící jé nǎ yáág-yáág íjwûga. ³ Wúl lúú í á bǎ nyə nǎ váál fǎŋ á ná nyə é yǎ. Ná ndéé, fǎŋ nyǎŋg mú bále yâl. Buud ɔ shí ndon bêsh bwé mú ŋgǎ jág káam, bwé mú ŋgǎ bɛ biin jǎŋg kúl í á ŋgǎ kǎ yí. ⁴ Bwé á ka kúd ŋkǎondú mǎmpwoombú shí, nyə muud nyə á yǎ biin ŋkul nyé yé, bwé mú námǎ ŋgǎ kúd biin mǎmpwoombú shí ŋgǎ ságusǎ nyə ná: «Zǎ jí nda biin ga yé, zǎ jí nǎ ŋkul lúmbáli dǎómb nǎ nyə yé?»

⁵ Biin mú yéyǎw mpu shú ná a ŋgǎg nǎ lás mǎbil-ŋkúndí, ŋgǎ lás bwaasúlǎ mpu; a mú yéyǎw ŋkúl ná a sáág sǎólúgú yé tâŋ oŋkwoond mǎwûm mǎnŋ nǎ óbá.

⁶ A mú tééd lásúlǎ nǎ Zembí bwaasúlǎ mpu, lás nǎ jínǎ dé bwaasúlǎ mpu, lás nǎ kúl á dǎ ji yí bwaasúlǎ mpu, tǎɔ buud bwé njúl jon dí wá, a lás námǎ nǎ bwo bwaasúlǎ mpu.

⁷ Bwé mú yǎ nyə zhíí ná a lúmbálig nǎ miŋkǎŋkǎ mi búúd, a ntǎ bwo. Bwé á yǎ námǎ nyə ŋkul ná a sáág misǎólúgú myé íbɛend byêsh dí, nǎ íkúl byêsh dí, nǎ mǎkǎl mêsh dí, nǎ ílwoŋ byêsh dí.

⁸ Buud ɔ shí bêsh mínǎ mǎ áshígé cilya kálaad á cǎg dí ja Zembí nyə a fwǎ shí nǎ gwǎw yí, bwé bá kúd biin ní mǎmpwoombú shí; kálaad á cǎg wǎŋgú jí kálaad mǎ Mwâ Ncwǎmbɛ bwé á cígǎ yé.

⁹ Muud jí nǎ mǎlwâ mǎ gwág yé, a gwág!

¹⁰ Muud yêsh í á bǎ cǎǎlá ná a bá biil kwám yé,

a biil kwám. Nyɔɔŋ í á bə ná a bá gwúyɔw nə kafwɛɛ yé, a gwúyɔw. Sâ jɔɔŋ wá jí ná mɪŋkɛŋkɛ mi búúd mí jəlá nə bul bə nə jísów, bwé bii búgá məbwé móbá.

Biin á shí

¹¹ Nə ndɛé, mə mú námé dág gúl biin ŋgá cúwo wú shí. Jâŋ í á bə nə məlaag məbá mə ŋjúl nda məlaag mə mwâ ncwəmbɛ; í á ŋgə lás nda ŋkɔɔndú.

¹² Jâŋ biin mú námé zə lwóya ŋkúl nyêsh biin áshúshwóógú í á bə nə ndí yí, biin jɔɔŋ ŋgá dág. A mú sá ná, shí nə buud ɔ shí bwé kúdág biin áshúshwóógú yáág-yáág fəŋ í á yâl yí məmpwoombá shí.

¹³ Biin ni mú ŋgə sá məma *máshimbá váál á ná a jəw kuda í shulə wú jɔŋ dí buud bwé ŋgá dág.

¹⁴ A mú ŋgə shiig buud ɔ shí nə məma máshimbá nyə á yéyɔw zhií ná a ŋgəg nə sá, biin áshúshwóógú ŋgá dág yí. A mú ci nə buud ɔ shí ná bwé sáág vuguli mə biin í á cugə nə fəŋ kafwɛɛ yí.

¹⁵ Bwé mú yə nyə zhií ná a sáág ná vuguli biin í kúwog shú ná í lásúg, í sáág ná bwé gwúg buud bəsh bwé ákúdé gwo məmpwoombá shí wá.

¹⁶ A mú sá ná buud bwé wíyág məyigyé ŋkí mbwê məncwúmúd ŋkí mpwóómbúd, buud bəsh, tɔɔ ozhizhe ɔ búúd tɔɔ fwámé búúd, tɔɔ mimbúmbúwá tɔɔ mikúkúm myêsh, tɔɔ ofəlí tɔɔ məlwaa məsh, ná bəsh bwé wíyág məyigyé.

¹⁷ Muud yêsh mə bə kú wíya məyigyé məɔŋ yé nyə é bə, ci a kú kusə sâ, ci a kú námé kusha tɔɔ sâ.

Məyɪgyé məɔŋg mə á ŋgə bə, gúl ja í bə jínə mə biin áshúshwóógú, gúl ja nəmbə á jínə dɔɔŋg.

¹⁸ Na mə jii fug. Muud ji nə ikəŋ wə jí nə ŋkul bála nəmbə mə biin jɔɔŋg, nəcé nəmbə wɔɔŋgú jisə məyɪgyé mâ jínə lú múúd. Nəmbə wɔɔŋg wə mitəd mísaman nə məwûm məsaman nə ísaman.

14

Mwâ ncwəmbɛ bənêŋ buud bwə á wú míkɰámád wá

¹ Mə músə nyingə kənd mísh, mə mú dúg Mwâ Ncwəmbɛ tál lúú mbáŋ bwə də jôw nə Siyôn yíid, bənêŋ buud otóóshin təd nə məwûm mánə nə ónə. Buud bɔɔŋg bwə á bə nə jínə mə Mwâ Ncwəmbɛ nə dé mə Sóóŋgú yé cilyá mpwóómbád.

² Mə mú gwág kál ŋgə wú gwôw, í ŋgə shwag nda məjúwó mə mpəŋ, í ŋgə saal nda ŋkəl mpú áyíyáág; kəl dɔɔŋg í á ŋgə gwíŋg nda íbínzhá nə buud bwə ŋgə bwam.

³ Bwə á ŋgə sey ŋgwa ágúgwáan bwə tál mpwóómbá caaŋgəd, mikuwó mí ísá mínə nə ocúmbá buud bwə njúl. Kú nə ŋgwól múúd nyə á bə nə ŋkul jíŋg ŋgwa wɔɔŋgú, námə nji buud otóóshin təd nə məwûm mánə nə ónə bwə á zhu shí wá, bɔɔŋg Zembî nyə a jəna tâŋ shú nə bwə wúg míkɰámád wá.

⁴ Báá bwə áshígé bwɛɛ lweegushi ícug nə nyá budá, bwə á də ji óncwíyê. Bwə də ŋgə bɛ Mwâ Ncwəmbɛ kúl jêsh á ké yí. Zembî nyə a féesh bwo mpédúgá buud, a jəna tâŋ shú nə bwə wúg

14:1 22.4 *mbáŋ bwə də jôw nə Siyôn*: Iza 4.5; Zhu 3.5 *buud otóóshin təd nə məwûm mánə nə ónə*: 3.12; 7.3-4 **14:2** 1.15; 15.2; 19.6; Eze 1.24-25 **14:3** 4.4, 6 *ŋgwa ágúgwáan*: 5.9 **14:4** Yuá 10.4-5

mík wámúd. Nyə a sá ntó shú ná bwə bág bá Mwā Ncwəmbə tâη nda mpumə ashúshwóógú bwə də kənd koogú shú má Zembî yí.

⁵ Bwə áshígé bwεε bēny mímpu myán bwiing ijóó, bwə á bə ntâg kú nə tɔɔ sâ á jumúg.

Jwów á məzhúgálâ

⁶ Mə mú nyiηgə dúg ηgwól *éηgəles ηgə jéel tâm jon. Nyə á bə nə Jɔjɔ Kéel á kandugə kandugə ná a bwíiηgug buud ɔ shí, ilwon byêsh, nə ibεend byêsh, nə mákəl mēsh, nə ikúl byêsh.

⁷ Nyə á ηgə ci gwów-gwôw ná: «Gwóógá Zembî, yégá nyə gúmá nəcé fwála lú sémyé mílósú má wóós. Kúdúgá nyə məmpwoombá shí, nyə wə nyə a sá gwów nə shí, a sá māη nə məncwun!»

⁸ Nηgwól éηgəles, éηgəles ábeê mú ηgə bε ashúshwóógú a ηgə ci ná: «Babilon má bwíl, ηgwála í á də jwɔɔ ni í má bwíl, ηgwála í á nywíl ikúl byêsh nə janɔa nda bwə də nywíl búúd nə məlwəg ná, í má bwíl.»

⁹ Nηgwól éηgəles, éηgəles aléel mú námə ηgə jéel tâm jon a ηgə ci gwów-gwôw ná: «Múúd mə ká kúd biin bá vuguli jé mpwoombá shí, a wíya máyigyé máη ηkí mpwóómbád, ηkí mbwád,

¹⁰ Zembî mə bá námə ηgulal múúd wəηgú mpimbə jé nda bwə də ηgulal múúd məlwəg ná. A bá yə nyə gwo nyádí bálá mpimbə dí, kú cweel nə gúl sâ. Muud wəηg mə bá bwəma nə cwúnd kúl kuda nə fidə í ηgə gwó yí. A bá bwəma nə cwúnd

14:5 Iza 53.9; Sof 3.12-13   **14:6** Mat 24.14   **14:7** Sôm 146.6

14:8 17.2; 18.2   **14:9** 13.15   **14:10** 15.7; 16.1, 19; 19.20; Mət 19.24; Sôm 11.6; Zhe 25.15; Eze 38.22; Mat 25.41

jɔɔŋgá, miŋkɛŋkɛ mí wáɛŋgales nə Mwâ Ncwəmbɛ bwə ŋgá dúg.

11 Buud bwə ŋgá kúd biin mpwoombú shí, kúd námá vuguli jé mpwoombú shí, bwə wíya námá máyigyé má jíná dé wá, yíɛ kuda í ŋgá sá bwo cwúnd yí í bá ŋgə bád kandugə á kandugə. Bwə bá yóɔla, nə mwásə nə bulú, kú nə wogá.»

12 Í bá jii ja jɔɔŋg nə miŋkɛŋkɛ mi búúd mí mpúg jísɔw, bá buud bwə ŋgá baagulə isá Zembî nyə á ci ná í bág yí, bwə ŋgá *búgula Yésus wá.

13 Mə mú gwág kál ŋgá ci jon dí ná: «Cilág sâ má zə jaaw wo ga: Tээ́d kíkídíga, buud bwə é ŋgə yə bwə njúl buud ɔ Cwám̄ba wá, báá bwə má jəla. Haaw, mə Nkɛŋkɛ Shíshim, mə ŋgə magulə ná bwə má jəla, bwə má yəwɔla nə iséy byáŋ, nəcé misóólúgá myáŋ mí ŋgə bɛ bwo.»

Bwə bá saag shí mishwun

14 Mə músə nyiŋgə kənd mísh, mə mú dúg ŋkúdu áfufumá, muud njúl ŋkúdu wɔɔŋg dí, a ŋgá bɛɛla nə Mwān mə múúd. Nyə á bə nə *túm gúmá lúúd, í njúl síyá nə or, a mbíd njəwá báágə bwə də saag *blé nə ndí yí mbwád.

15 Ngwól *ɛŋgales mú cúwo wú *Mpáánzə Zembî a ŋgá kím gwów-gwôw ŋgə ci nə muud nyə á bə a njúl ŋkúdu yé ná: «Ŋwag báágə másaag dwô wo sáágug shí, nəcé fwála lú másaag má wóós, idâw í mú miŋgwíy.»

16 Muud nyə á bə a njúl ŋkúdu yé mú ŋwa báágə másaag dé saag shí.

14:11 19.3; Iza 34.10   **14:12** 13.10   **14:13** 1.3; 16.15; 19.9; 20.6; 22.7, 14; Heb 4.9-10   **14:14** Dan 7.3-14; Mat 13.39-40; 17.5; 24.30; Mis 1.9   **14:14** 1.7, 13

17 Nḡwól éngales mú cúwo wú Mpáánzə Zembî nyísə jɔŋ dí yí; nyə á bə námə nə báágé másaag í njúl njəwá.

18 Nḡwól éngales mú wú álatâr dî; nyâŋ nyə á bə nə ŋkul mə jwú nə kuda. A mú lás gwów-gwôw ci nə nyɔɔŋ nyə á bə nə njəwá báágé másaag yé ná: «Ŋwag báágé másaag dwô, wo kэг shí, kə ŋgə sám b ikaŋ í *vînyə ŋgə sɛɛŋg, í mə shîn tí.»

19 Eŋgales mú ntâg ŋwa báágé másaag dé. A mú kə shí, kə ŋgə sám b ikaŋ í vînyə né ndeé, kə dɛ shwu məma faduga dí, kúl mpimbə mə Zembî í é nyâm byo yí.

20 Faduga jɔɔŋ í á bə, wo fwo wú ŋgwála kə bugád. Bwə á ka kə nyâm byo wu. Í á ka bə, bwə ŋgə nyâm ntâni, məcií mə mú dɛ júg né jûg jûg jûg, mə sá məma shwumb. Shwumb nɛ í á bád né ndeé kə wóós cé mpu kabulí, í á ŋgə wô né ndeé kə jee wóós ókilomáda mitəd milóol*.

15

Okwaag-jumə zaŋgbá wâ məzhúgúlá

1 Mə mú dúg dúlúgá *shimbá í mə nyiŋgə wóós jɔŋɛd. Í á mpu bə ázəgá-dúg, sá á káámúg. Í á bə, wəéngales zaŋgbá bwə mbíd okwaag-jumə zaŋgbá wâ məzhúgúlá, bɔɔŋg Zembî mə bá casulə nyadálə yé nə ndí wá.

2 Mə mú dúg gúl sá njúl nda məma mâŋ, í ŋgə faan námə nda yêŋ, í ŋgə bə fulá nə kuda. Mə mú dúg íí, buud bwə á bə né, ŋkul nyáŋ í á ntɔ biin í ntɔ vugulí

14:19 19.15; Iza 63.1-6
tóoshin nə mitəd misaman».

* **14:20** Cilyá á yág wúsə né «osutəd
15:1 4.5; 15.7; 16.1; 17.1; 21.9 **15:2**
4.6; 5.8; 13.15, 18; 14.2

jé ntɔ ná mǎ tǎn í ngé bwəma nə jíná dé wá, mə mú dúg búúd bəɔng bwé tál məma mǎn məɔngúd, bwé mbíd íbǐnzhá Zembî nyə á yə bwo yí.

³ Bwé á ngə shil ngwa mə Moyíz sól məsáal mə Zembî, ngwa wúsé ná mǎ ngwa mə Mwâ Ncwəmbɛ yí.

Bwé á ngə ci ngwa wəɔng dí ná:

Yé Cwámba wúsú Zembî á nkul nyêsh,
misólúgú myô misə mi ázəgá-dúg, mi á káámúg.

Məzhí wó də kyey má mǎsə otátálí,

mǎsə məzhí mǎ obúbólé,

yé Njwû ngé jwú nə ikúl í cúgé *Oyúden yé.

⁴ Yé Cwámba,

zə ji nə nkul sá múdúgú ná nyə afúndáyé jíná dwô,

nyə ayáyé dwo gúmá yé.

Nji wo wé jí Zembî;

ikúl byêsh í bá zə,

zə kúd wo məmpwoombá shí,

nəcé wóó sámbúlə wó də cígal mílǎsú yí í á mə nyîn.

⁵ Mə mú sǎ nyingə kənd mísh, mə mú dúg Mpáánzə mə juw jon dí, í njúl banda í də lwó ná Zembî jisə búúd bé dí yí.

⁶ Wəéngəles zəngbá bwé mú wú cínəng cwû,

wəéngəles bwé á bə ná bwé zə jág jugəshi shí nə okwaag-jumə zəngbá wá. Mimbwéedí myǎn mí

á bə leedyá nə fwámé lɛ* njúl nkí jág fumə, nkí nkənəwa; bwé á bə bwé mə fif mífwəngé mí or

míkugud.

15:3 4.11   **15:3** 16.5-6; 19.2; 22.12; Mbá 32.4; Sôm 145.17 *ngwa*: MmN 15.1; Sôm 111.2; 139.14   **15:4** 14.7; Sôm 86.9; 98.2-3; Iza 2.2-3; Zhe 10.6-7   **15:5** 11.19; MmN 40.34; Mis 7.44   **15:6** 1.13; Dan 10.5   * **15:6** lɛ: Jisə dúl váál káándá ájəjaambəwô, nə lálúle kus.

⁷ Mikuwó mí ísâ mínî míni, gúl í mú yə wáéngəles zəŋgbá óni ikwôw zəŋgbá. Ikwôw byəŋg í njúl síyá nə or, í njúl lwándúlá nə mpimbə má Zembî ná cwóó, Zembî ngə cugə kandugə kandugə yé.

⁸ Yíle í mú bídugi *Mpáánzá Zembî ná ñkáá; ná ndéé, kú nə muud mə bá nə ñkul nyíi Mpáánzá té ní wêsh, kə wóós ja wáéngəles zəŋgbá bwé bá shîn ntáma shí nə okwaag-jumə zəŋgbá yí.

16

Ikwôw zəŋgbá

¹ Mə mú gwág dúl kál í ngə zhu *Mpáánzá Zembî, í ngə ci nə *wáéngəles zəŋgbá nə ñkulú ná: «Kəgá nə ikwôw zəŋgbá bisə nə mpimbə má Zembî ini, bi kəg shwu shí nyêsh».

² Engəles ashúshwóógú mú kə nə jé kwôw kə shwu shí. Buud bwé á bə nə məyigyé má biin, bwé á ngə kúd vəguli jé məmpwoombú shí wá, dúlúgá vaál mbíya cey-cey ígúságé í mú shwiy bwo nyúúlúđ.

³ Engəles ábeê mú kə nə jé kwôw kə shwu mâŋ. Məjúwó má mâŋ mə mú bə mácií məcií nda bwé ámə gwú múúd cínəŋg, ocúdu bêsh bwé ngə cugə mâŋ wá bwé mú shîn yə.

⁴ Engəles aléel mú kə nə jé kwôw kə shwu míngwəqə nə máncwuŋəd, myêsh mí mú bə mácií məcií.

⁵ Mə mú gwág *éngəles mə jwú nə məncúwó yé mə ci nə Zembî ná:

Wo wé jí bále bə Zembî, wo Zembî jísá yé, wo nyəŋg wo á bwey bə yé;

15:7 4.6; 14.10; 16.1   15:8 MmN 40.34-35; Iza 6.4; Eze 44.4   16:1
15.1; Sôm 69.25; Iza 66.6; Zhe 10.25   16:2 13.15; MmN 9.10   16:3
8.8; MmN 7.17-21; Sôm 78.44

wo ji tútəlí nə váál wó mə cígal mílészú nì.

⁶ Nəcə bwə á gwú min̄kəkəkē mi búúd myô nə *buud
     ɔ mícúndá bwô,

sâ jɔɔŋg wə wó mə sá ná bwə ŋgúlɔg məcií yí.

Sóólúgú wɔɔŋg í kwagá nə bwo.

⁷ Mə mú gwág dúl kəl í ŋgə zhu *alatâr dí, í ŋgə
 ci ná: «Haaw! Yé Cwamba wúsú Zembî á ŋkul nyêsh,
 sémyé wó də sám̄b búúd mílészú yí wúsə bábélé nə
 tútəlí.»

⁸ Ɛŋgəles ányina mú kə nə jé kwôw kə shwu
 jwówád. Jwów mú lóg ŋkul ná íjígálúg buud nə kuda
 jé.

⁹ Yáág yáág gúŋ kuda mú jígal bwo. Bwə mú
 ŋgə lás nə Zembî bwaas bwaas mpu, nyə muud mə
 jwú nə okwaag-jumə ónì yé, bwə yida ban ná bwə
 acéndé kuú n̄jɔɔnd yə Zembî gúmá.

¹⁰ Ɛŋgəles atána mú kə nə jé kwôw kə shwu
 *caŋgə mə biin dí. Yídúgú í mú shwíy nyédí faan
 dí ná ŋkwed, məcɛy mə mú bii búúd váál á ná muud
 ŋgə kwagələ júm.

¹¹ Bwə mú ŋgə lás nə Zembî á gwôw *bwaasúlə
 mpu nəcə məcɛy nə məfəŋ bwə á bə nə ndí má. Nji,
 bwə nda bíd bów-bôw mísóólúgú myáŋ.

¹² Ɛŋgəles ásamuna mú kə nə jé kwôw kə shwu
 məma ŋgwɔɔ bwə jów nə Ifrât yí. Ŋgwɔɔ í mú yísh
 shú ná micí myâ kóómb jwôw í də cúwo yí mí bág
 bə nə zhií.

¹³ Mə mú dúg bów-bôw míshíshim mílól mí mə
 wósós í, wúga wú ŋkɔɔndú mpu dí, wúga wú biin

16:6 17.6; 18.24; 19.2; Mbá 32.43; Sôm 79.3, 10; Mat 23.35, 37

16:7 15.3   **16:9** 9.20-21; 16.11, 21   **16:10** 13.1-2 **Yídúgú:** MmN
 10.21-22; Iza 8.22   **16:12** Iza 11.15; 44.27; 46.11   **16:13** 12.3;
 13.1-2; MmN 8.2; Sôm 78.45

mpu dí, wúga wú múúd micúndá á ibamb mpu dí. Bów-bôw míshíshim myɔɔŋg mí á bə námé nda mikwónj.

14 Jísə mishíshim mí mójamb mí ŋgə sá isâ í ntɔ búúd ŋkul yí. Mí də kə mícî myâ shí ga nyêsh dí, kə də sɛɛŋg bwo shú né bwé bág sá lúmbálí məma jwów bwé də jôw né jwów mə Zembî á ŋkul nyêsh yí.

15 Cwám̄ba ŋgə ci nó: «Dugí, mə bá zə nda júwâl. Muud ŋgə ji ŋkasə a ŋgə baagulə mimbwéedí myé ná a kú bá kyey shushwáás ŋwa shwôn yé, nywáá mə jəla.»

16 Mishíshim míni mí mú sɛɛŋg mícî kúl bwé də jôw hebərê dí né Armagədôŋ yí.

17 Eŋgəles ázəŋgbá mú kə nə jé kwôw kə shwu ŋgúlád. Dúl kál í mú wú caəŋgə mə Zembî dí zə cúwo Mpáánzə Zembî, í mú ci nó: «Í mə bə.»

18 Minjəs mí mú dagəwa, məjuŋá gwíg, ŋkêl mpú kə saal, shí jág ntaŋusa váál í afwóyé bwɛɛ ntaŋusa té búúd bwé á ji shí ga dí yí.

19 Məma ŋgwəla ánəní mú bóóg məŋkəw məlól. Ikúl ishús miŋgwəla myáŋ mí mú bwíl. Zembî mú kənd mísh məma ŋgwəla á *Babilon, a mú yə ŋgwəla wəɔŋgú kwôw nə mpimbə jé í ó də musəla nda məlwəg.

20 Í mú ka zə bə, məŋkwamə məsh shîn wɛɛnzɔ, mimbəŋ myêsh shîn jímb.

21 Yáág-yáág mátáləmu mə mú ŋgə wú jon dí ŋgə zə kadəwa buud nyúúlád, búgú mátáləmu ŋgwúd

---

16:14 11.17; 13.13-14; 19.20; Mat 24.24; 2Te 2.9 **lúmbálí:** 19.11-21
 16:15 3.3, 18 16:17 16.1; Iza 66.6 16:18 4.5; 6.12-13 16:19
 14.10; 18.2 16:21 11.19; 16.9

jee jilə okílo məwûm mánê. Buud bwé mú yida *lás nə Zembî bwaasúlə mpu nəcé kwaag-jumə á mətálumu ni nyə á nyaan ntə mínji.

17

Babilon mə bá bwəma nə intágúlí

¹ Nə ndeé, *wəéngəles zaŋgbá bwé á bə nə ikwôw zaŋgbá wá, ηgwúd a cínəŋg mú zə ci nə mə nə: «Zaá, mə zég lwó wo intágúlí í bá bii mbyóóŋg múdá í á má kwambələ jiya mpédúgá mishwû ni yí.

² Nyádí wé mícî myâ shí mí á wusə mənyúul jaŋga dí yé; buud ə shí bwé á fudə nə jaŋga dé nda bwé du fudə nə məlwəg ná.»

³ Engəles éne mú kə nə *jîm jâm nyúl shí a shwéeshád. Mə mú dúg ηgwól múdá njúl gúl biin dî, biin í njúl títî nda kəp. Biin ni í á bə nə mínə má *bwaasúlə mpu cilyá nyúul nyêsh, nyə nə milúú zaŋgbá nə məlaag wûm.

⁴ Mudá wəəŋgú mimbwéedí myé mí á bə, míl tí nda məcií, míl tí nda kəp. Nyə á bə nə misáŋgá nə oŋkaaw bwé njúl síyá nə or, nə ijimé í mákwóógú, bóólégá síyá nə kwóógú álal-kus bwé du jôw ná pêrlə yí. Nyə á bə nə bálá mbwéd, í njúl námé síyá nə or, í njúl lwándúlá nə nyéé á lwaagəwo lwaagəwo ísâ í jaŋga dé.

⁵ Dúl jíná lú *ndímba í á bə nyə cilyá mpwóómbúd ná:

«*Babilon anánî, budá ó jaŋga nyəəŋgú wáŋ,
nyəəŋgú á dana dana ísâ yâ shí ndon.»

⁶ Mə mú dúg múdá wəəŋg nə fud nda fud məlwəg.

Í á bæ nyə fud ná nyə á ηgul mácií má míηkēηkē mi búúd nə məcií mə búúd bwə á gwúyow nəcé Yésus wá.

Mə a jag bul káam ja má á dúg nyə yí.

⁷ Engəles mú ci nə mə ná: «Wo káam jí na? Mə é bágulə wo ndímba mə múdá éne, təə ndímba mə biin í ηgəηkēny nyə ni, biin jí nə milúú zaηgbá nə məlaag wúm ni.

⁸ «Biin wó ámə dúg ni í á shí bæ, í cúgé ná. Í bá bád wú bí ncímə dí kə kúl í bá kə jεε yí. Ná ndεé, buud ə shí bwə bá káam ja bwə bá nyingə dúg biin ni yí, bwə bá káam nəcé í á shí bæ, í cúgé ná, nji í bá nyingə nyîn. Buud ə shí bwə bá káam óni, í bá bæ bəəηg mínə má cúgé micilyá kálaad di wá; nəcé tééd námə ja Zembí nyə a fwə shí nə gwów yí, mínə má bwey bæ micilyá kálaad á cug dí.

⁹ «Í jii wa ná muud wámúblóg isâ nə fəg. Milúú zaηgbá wó dúg míni, jisə mimbún zaηgbá kúl múdá éne má kə ji yí; jisə námə micí zaηgbá.

¹⁰ Micí zaηgbá myəəηg dí, mítóəni mí cúgé ná micí, ηgwúd wusə, ηgwúd í afwóyé zə. Ja wəη í bá zə yí, í bá zə ji nji fúfwálá cíg-cíg.

¹¹ Biin í á fwo bæ, í cúgé ná nyingə bæ ni, gwáméfwó jisə cí á mwəəmb. Bə́nəη micí zaηgbá wə búśá; a ηgə námə kə kúl á kə jεε yí.

¹² Məlaag wúm wo ámə dúg mənə məsə micí wúm. Myəη mí afwóyé ná bæ nə məfaan má íjwúga; nji, bə́nəη biin bwə é jwú nji wəla ηgwúd.

¹³ Micí myəəηg myēsh mísə nə tédúgá ηgwúd, ná mí yə biin mpífə nyáη nə ηkul ijwúga nyáη.

14 Myêsh mí é lúmbali nà Mwâ Ncwəmbɛ, nji Mwâ Ncwəmbɛ nyə e cú bwo. Nəcə nywáá jisə Cwámba míl micwámba myêsh mí ngə gwəzə yí, Cí í jwú nə micí myêsh yí. Bə́nɔ́ɲ buud nyə á má jôw wá, bwə wə́ bwə́ bá cú micí myəɔɲg. Nəcə nyə a féesh buud nyə á jôw wá, básə nyə wəabúgúlág.»

15 Eɲgəles mú nyiɲgə ci nə mə ná: «Mishwû wo ámə dúg mbyóóɲg múdá má kwambələ jiya mpə́dúgá míni, jisə ikûl, nə məɲkúmbə mə búúd, nə ilwoɲ, nə məkəl.

16 Məlaag wûm wo ámə dúg məni bə́nɔ́ɲ biin bwə́ bá fəm mbyóóɲg múdá, bwə́ déég nyə isâ byé byêsh, a lúg shushwáás, bwə́ bá céég də nyə ifúndá ná ndéé jígal nyə kudad.

17 Bwə́ bá sá ntó nəcə Zembî nyə a wá bwo nji yéesh ɲgwûd lúúd, nji ná bwə́ sáág sâ nyə Zembî ɲgə jii yí; nə bêsh bwə́ tówúg cəɲ ná bwə́ yá biin icí byəɲ, a bə́lanɲgí nə dí ná ndéé kə wósɔs ja isâ Zembî nyə á ci yí í bá bwəma yí.

18 «Ná ndéé, mudá wo ámə dúg éne, nyə wə́ ɲgwə́la ánúní í ɲgə jwú nə micí myâ shí ga myêsh yí.»

18

Babilon mə bwîl

1 Ja má mə shîn dúg mbyóóɲg múdá ni yí, mə mú dúg ɲgwól *éɲgəles ɲgə shulə wú gwôw nə yáág-yáág ɲkûl ijwúga. Milwanə myé mí mú kwan shí nyésh ná ɲgəɲ.

2 A mú kîm gwów-gwôw ná:

17:14 19.16, 19; Mbá 10.17; Sôm 136.3; Dan 2.47; 1Tm 6.15 17:15
 17.1 17:16 17.2; 18.8; Ləv 21.9; Eze 23.29; Ozê 2.5 17:17 17.13
 18:1 Iza 13; 47; Eze 27 18:2 14.8; 16.19; Iza 13.20-22; 21.9; 34.11,
 14; Zhe 50.39-40; 51.8

*Babilon má bwíl,
 ηgwála í á dᵤ jwᵤᵤ ni í má bwíl.
 Í músə jiya májamb.

Í músə, mimbii mí íbów-bôw í míshíshim myêsh kə
 ji cínəηg,
 mimbii mí íbów-bôw í ínunú í ádudanâ byêsh kə ji
 cínəηg*.

3 Í músə ntó nəcə ikúl í cúgé *Oyúden yí byêsh
 í á nyíηgula jaηga déd
 nda bwé dᵤ nyíηgula íηguluga dí ná†.
 Micî myâ shí mí á wusə mənyúul jaηga dí nə nyə,
 buud bwé á dᵤ kusha kúm shí ndon wá,
 bwé á bíg nə yáág-yáág təəm yé ásᵤ mísh.

4 Mə mú gwág dúl kál má ci jon dí ná:
 Buud bām, wúgá ηgwála níid,
 bi bág kú nyí *mísəm myéd,
 ókwaag-jumə bwé jéllá nə bii nyə wá
 bwé á bá námə bii bî.

5 Nəcə misəm myé mí má bágəwo mákú məkû kə
 wós jon dí,
 Zembî má kənd mísh ólíηgî bēsh wâ ηgwála níid.

6 Ságá nyə nda nyə á ηgə sá bóól ná.
 Sâ nyə á jugushi muud nə ndí ja ηgwûd yí,
 jugushigá nyə nə gwo ija íbá.
 Bálá nyə á ηgulal buud nə ndí ja ηgwûd yí,
 bí ηgulal nyə nə gwo ija íbá.

7 Bímbí nyə á dᵤ bəgəwa nə isâ í gúmá byé nə təəm

* **18:2** Míl mícilyá mí ayág mí ηgə ci ná «mimbii mí íbów-bôw í ínunú myêsh kə ji cínəηg, mimbii mí íbów-bôw í ócúdú í ádudanâ kə ji cínəηg. **18:3** 17.2; 18.11-19; Iza 23.8; Eze 27.22-23, 33 † **18:3** Ntó má kə ná jaηga dé í á má gwílyá íkúl í cúgé Oyúden yí. **18:4** Iza 48.20; Zhe 51.45; 2Kr 6.17 **18:5** Mət 18.20 **18:6** Sôm 137.8; Zhe 50.29 **18:7** Iza 47.8-9

yé ásọ mísh yí,
 tálúgá nyə cwúnd dí bímbí dɔɔŋg,
 bí jil nyə mántágula dí bímbí dɔɔŋg.
 Nəcə a ηgə ci na lámúd ná: «Mə njul caaŋgád nda
 wúl cí múdá,
 mə cugé kúsə, mə abúlé bwεε bə nə shwiy.»

⁸ Nda á ηgə téduga ntó ná, okwaag-jumə Zembî nyə
 á bwey kwəməsa nyə wá
 bwə bá zə káda nyə jwôw ηgwûd. Í bá bə:
 nə shwiy, nə məcəy má shwiy, nə zha;
 kuda ka bá cumbal jígal nyə.
 Nəcə Zembî Cwámba, muud má sámb nyə milésú yé
 jisə ηkácí.

⁹ Micí myâ shí myêsh bə́nónη bwə á wusə mənyúul
 jaŋga dí nə tɔɔm ásọ mísh dí myá, mí bá jii máyê, mí
 bí mábwə bəd dí‡ shú déd ja bwə bá dúg yíle í ηgə kə
 gwów ná a ηgə jígə yí.

¹⁰ Bwə bá fúndə ná bwə ashíshé kúl á jí cwúnd dí
 yí, bwə də tôw shwóg-shwóg ka də ci ná:
 Nkwée, ηkú məma ηgwəla á Babilon e!
 Nkú ηgwəla íjkácí ga e!
 Sémyé mílésú wô í má shîn námə nji wəla ηgwúdá!

¹¹ Buud bwə də kusha kúm shí ndon wá ηgə jii
 nyə nda bwə də jii mbimbə ná, nəcé kú ná nə muud
 mə kúsə zhwog kúm búsə nə ndí yí.

¹² Zhwog kúm dɔɔŋg dúsə, nə or, nə kwóógú bwə
 də lúlə *mwaanê nə ndí yí, nə ijimá í məkwoógú, nə
 kwóógú álal-kus bwə dú jôw ná pêrlə yí, nə fwámé lɛ̂ŝ,
 nə mikáándé mí atítii nda məcií, nə káándé nyanjá

18:8 17.16   **18:9** Eze 26.16-17; 27.30-35   ‡ **18:9** Təḏawa.

18:12 Eze 27.12-24   § **18:12** lɛ̂: Jisə dúl váál káándé ájəjaambəwô,
 nə lalálə kus.

bwé dá jôw ná suwá yí, nə myá otítî nda kɔɔ, nə məváál mé ílí mēsh mé anywa məcud, nə isâ bwé dá sá nə mimbanj mi zhwóg yí, nə byɔɔŋg bwé cáág nə jɔjɔ ílí, nə fwámé ŋkwánz, nə dúl váál ŋkwánz námé yí, nə dúl váál kwóógú álal-kus yí.

¹³ Kúm dɔɔŋg dásə námé: nə fúláwa məwúdé bwé jów ná sinamôn yé, nə mól mávúde mé anywa fwɔ, nə olabínda, nə mól mákúl mé lí bwé dá jôw ná *mír má, nə dúl váál áshub ánywa məcud, nə məlwəg, nə məwúde, nə miŋgug, nə *blé, nə iwoo í anánî, nə itəw, nə ikabalí, nə omətúwa íkabalí í dá julə yí, nə mikwám, nə icug i búúd*.

¹⁴ Jɔjɔ isâ lâm wô í á dá cɛɛl yí í músə wo cé jɔŋ.

Nə tɔɔm ásɔ mísh, nə isâ í áŋkəŋkəŋəwâ, í má wú wo móbwád.

Byêsh íni, muud nyə abúle ná nyingə kwey byo.

¹⁵ Buud bwé á kusha kúm dɔɔŋgú bíg nə dwo wá bwé bá fúnda ná bwé ashíshé kúl á jí cwúnd dí yí, bwé bá təw shwóg-shwóg ka ŋgə jî nyə nda bwé dá jî mbimbə ná.

¹⁶ Bwé bá ŋgə ci ná:

Ŋkwéɛ, ŋkú məma ŋgwála á Babilon e!

Ŋgwála ni í á dá bə nə fwámé lè!

Mikáándé myé mí á də bə, míl tí nda məcií, míl tí nda kɔɔ.

Ŋgwála ni í á dá bə nə or nə ijimé í mákwóógú,

nə məkwóógú mé álal-kus bwé dá jôw ná pərlə yí!

¹⁷ Bímbí lá kúm dɔɔŋg dēsh wə mé jímb nji wəla ŋgwúdá ga?

* **18:13** Də kusha ícug i búúd nda kúm. **18:15** Iza 47.15; Eze 27.36
18:16 17.4

Nə omása bwé jwú nə ititíma wá, nə buud bwé jáánd ititíma byəŋg dí wá, nə odəgəlo-shwəŋgə bwé júlé ititíma wá, nə buud bēsh bwé ŋgə bə nə mənywa māŋ wá, bēsh bwé á də gwaa tōw,

¹⁸ də dúg yíle májígə mə ŋgwála, bwé ka də kîm ná: «Wáyé ŋgwála í á bwéle bə nda jə-jə ŋgwála ga yí?»

¹⁹ Bwé á ka də shwu mifumbyá mílúúd, bwé ŋgə jii, bwé ŋgə tədəwa, bwé ŋgə jii nda bwé də jii mbimbə ná, bwé ŋgə kîm oŋkwimbyê ó shwiy ná:

Ŋkwée, ŋkú məma ŋgwála á Babilon ey!

Ŋgwála í á sá ná buud búsá nə ititíma máŋ wá bēsh bwé bígúg nə kúm dé yí!

Wá ó má bándá lúg cwūd nji wəla ŋgwúdú ga?

²⁰ O yé búúd bí jon dí wá, gwágúgá məshusəg nə ŋgwála ni ciimá!e!

Təə bí minkəŋkə mi búúd, nə *buud ə lwámá, nə bí *buud ə mícúndá, gwágúgá námə məshusəg.

Nəcé, ja Zembî mə sámb Babilon lésú yé tátəlí ni, a má kunda bî.

²¹ Ná ndeé, gúl ŋkácid éŋgəles mú ŋkəny dúl məma kwóógú†, a mú wáŋgələ wusə dwo māŋ nə ŋkulû, nyə ná:

Ntúni wə sá má bá wáŋgələ wusə Babilon yé, nə ŋkulû,

məma ŋgwála ni í ábúlé ná nyiŋgə bwéle nyîn.

²² Nə məkál mə íbínzhá,

nə məkál mə óseye isusa

nə məkál mə ílúlwəŋ í ábulya məkál,

nə məkál mə mícwəŋ íí,

18:18 Eze 27.28-34   **18:20** 12.12; Zhe 51.48   **18:21** Zhe 51.63-64

† **18:21** Kwóógú dəŋg í njúl nda məkwóógú bwé á də kwaag ifwán cínəŋg yág má.   **18:22** Iza 16.10; 24.8; Eze 26.13

ngwúd nə ngwúd í abúle ná gwíig wódí.
 Təo muud mə sá gúl séy məbwá yé,
 təo ncíndə ná bwə ngə kwaag ifwán í abúlé ná námá
 bə.

²³ Í bá bə, kú ná nə təo ɪngúngəŋ ná lámba dúsə njidá,
 kú ná gwáduga təo məshusug mâ ná ncwámá bá sás
 bwə ngə kúnəw béya.

Í bá bə ntó nəcé okusha ɔ kúm bwô wə bwá á bul bə,
 wo á shiig ikúl í cúgé Oyúden yí byêsh
 nə misóólúgú mí jamb wo á də sá myá.

²⁴ Wo wá jí nə mpwene shwiy
 mə búúd ɔ mícúndə nə miŋkəkəkə mi búúd,
 təo bóólúgá bēsh bwá á cígaləw məcún shí nyēsh dí
 wá.

19

Mingwa mi gúma jonəd

¹ Ja ísá íni í mə shín yí, mə mú gwág nda kúda
 zhwog buud bwə ngə kəm jon dí, bwə ngə ci ná:

*Alelúya! Zembí wúsú wə mə də cug búúd,
 milwanə nə mpífə bísə Zembí wúsú isá byé,

² nəcé á də cígal mílósú tətəlí ná jəlá.

A mə sámb lósú mə məma mbyóóŋg múdá
 í á ngə ntáma shí nə jaŋga yí,
 a mə kunda ósóol ɔ məsáal bé,
 a mə yá nə mbyóóŋg múdá í á gwú bwo yí.

³ Bwə mú ci ja ábeê ná:

Alelúya! Yíle jé í ngə kə gwôw
 kandugə á kandugə.

18:23 Iza 23.8; 47.12; Zhe 7.34   **18:24** 16.6; Iza 26.21; Zhe 51.49;
 Eze 24.7-8   **19:1** 4.11   **19:2** 15.3; 16.6; 22.12; Mbá 32.43; Sôm
 79.10   **19:3** Yíle: 14.11; Iza 34.10

4 Ocúmbá buud məwûm məbá nə ónê bânêh mikuwó mí ísâ mínê bwé mú kúd məmpwoombú shí, yə Zembî muud njúl caaŋgád yé gúmá, bwé ηgá ci ná: «Amén! *Alelúya!»

Zaη bá má Mwâ Ncwəmbɛ

5 Dúl kál í mú wú *caaŋgá mə Zembî ná:
Bi bêsh osóol ɔ məsáal ó Zembî wúsú,
bí ηgá gwɔɔ nyə wá,
ozhizhe ɔ búúd nə fwámé búúd, ságúságá nyə.

6 Mə músə gwág dúl kál nda kúdə zhwog buud bwé ηgə kîm, nda məjúwó mə mpəη mə ηgə shwo, nda məma ηkêl mpú ηgə saal; kêl dɔɔηg í á ηgə ci ná: Alelúya! Zembî Cwámba, Zembî á ηkul nyêsh má ηwa ijwûga byé.

7 Sá gwágúgá məshusug, sá kɔɔs, sá yə nyə gúmá, nəcé zaη bâ mə Mwâ Ncwəmbɛ í zé sîy, mudá á zé bá yé mə shîn kwəməsa.

8 Bwé má yə nyə káándó í njúl fwámé lɛ* í ηgá fumə məfumə mə áηkəηkəŋəwâ. Fwámé lɛ wɔɔηg wə misóólúgú myâ tútəlí míηkəηkê mi búúd mí á ηgə sá myá.

9 Eηgəles mú ci nə mə ná: «Ciləg ná: Buud bwé mə jówɔw nə bwé zəg də dína bâ mə Mwâ Ncwəmbɛ wá, báá bwé mə jəla.» A mú nyiηgə ci ná: «Obúbálé ó íciyá ó Zembî wé óni.»

10 Ja á mə ci nə mə ntáni yí, mə mú wusə nyúúl nyédí shí məkuú mbúbudî né mə yə nyə gúmá.

19:4 4.4, 6; 5.7; Sôm 106.48 **19:5** 11.18; Sôm 22.25; 115.13; 134.1; 135.1 **19:6** 11.17; 14.2; Sôm 47.5-9; 96.7-10; Zak 14.9 **19:7** 21.2

19:8 6.11 * **19:8 lɛ:** Jisə dúl váál káándó ájəjaambəwô, nə lalúle kus. **19:9** 14.12; Iza 25.6; Mat 22.2; Luk 14.15-16 **Obúbálé ó íciyá:** 21.5; 22.6 **19:10** 6.9; 22.8-9

Nyә ntâg nә mә ná: «Mbô! Kú bæeg sá ntúni! Mә ji muud gwoonḡ wún ná shé ngә sêy séy ngwûd, binón omínyonhâ bwô bwá ngá bwiing lán má Yésus wá. Yidagú yә Zembî gúmá! Obúbálé shé ngá bwiing shú má Yésus wá bwá ngә zhu sâ nyáméfwó nyә a ci yíid.»

Nda Krîst mә bá nyiḡgә zә ná

¹¹ Mә mú dúg jon ná bagá, wo dúg kabulí áfufumê, muud njúl gwo gwôw; bwá dúgá jôw múúd wәonḡ ná Abúgê nә Afwámê. Nyә wә má dә cigal mílsú ótátalí dî, dә námá lumbuli dóómb ótátalí dî.

¹² A ji nә mísh má ngá lwenya nda miḡwiile, a mbíd ncúlyá mitúm mí ícî lúúd. Jíná dé dúsә cilyá váál múúd shús cúgé nә ḡkul lә yí, nji nyáméfwó.

¹³ Kúúd á jí nә ndí nyúúl dí yí jisә nә mæcii ná lwob. Jíná dé wә Ciyá má Zembî.

¹⁴ Misámbá mí dóómb mísә jon dí myá mí á ngә bә nyә, bêsh bwá njúl íkabulí í áfufumê dí, bwá mbíd mimbwéedí mí fwámé lë, a njúl ḡkí fumә, fúbán ná fwô-fwô.

¹⁵ Nyә á bә nә wál-wâl kafwele í ngá cúwo nyә mpu dí ná a zә cugal íkúl í cúgé *Oyúden yí. A bá fála byo nә ḡkúd, a nyâm bwo nda bwá dә nyâm ísâ faduga dí ná, lwólә ná mpimbә má Zembî Ankul-nyêsh í má bul yáág.

¹⁶ A ji nә cilyá nyédí kúúd dí nә nyédí jwu dí ná:

Cí í jwú nә micî myêsh yí,

Cwámba míl micwámba myêsh mí ngá gwôḡ yí.

19:11 4.1; 19.2; Sôm 72.1-14; 98.9; Iza 11.4; Eze 1.1-3; Mís 7.56
19:12 1.14-15; 2.17   **19:13** Iza 63.1-6   **19:13** Yuá 1.1   **19:14**
6.2-8, 11   **19:15** 1.16; 2.26-27; 11.17; 14.14-20; Zhe 25.30-31
19:16 17.14

17 Mə mú dúg ηgwól *éngəles tál jwówúd tátəlî. A mú kîm gwów-gwôw ci nə inunú byêsh yâ gwów ná: Zəgá! Səηgyagá bi zág məma dína mə Zembî dî,

18 zə də. Bi mə zə də míshwun mí mícî, nə mishwun mí ójwú-buud nə ozimbî wâ gwów-gwôw, nə mishwun mí íkabəlî nə buud bwé ηgá kyey nə byo wá, buud bêsh, tə ofəlî tə mikwám, tə ozhizhe ə búúd tə fwámé búúd.

19 Mə mú dúg biin bánêη micî myâ shí nə misámbá mí dósmb myáη bwé mə səηgya nə bwé zə lúmbəlî nə Muud njúl kabəlî áfufumê dí yé bánêη bé ózimbî.

20 Bwé mú ntâg bii biin, bii námə *múúd micúndə á ibəmb, nyə muud nyə á də shîg buud nə məma *məshimbá nyə á də sá mísh mə biin dí yí. Buud nyə á də shîg wá bwé wé bwé á də magulə nə bwé wág bwo məyîgyé mə biin, bwé də kúd vugali jé məmpwoombú shí wá. Bwé mú wusə biin bá *muud micúndə á ibəmb cwoogú kuda dí mikuwó, kuda nə fidə í ηgá bəmb.

21 Kafwεε í á ηgə cúwo muud kabəlî áfufumê mpud yí, í mú gwú bóólúgá bêsh. Inunú byêsh í mú də míshwun myáη nə ndéé jilə.

20

Ijwûga tâη mimbú tóshin

1 Ja ísâ íni í mə shîn bə ntúni yí, mə mú dúg ηgwól *éngəles ηgá shulə wú gwôw a mbíd juwəga bí ncímə nə məma kwoolú íηkwánz.

19:17 Eze 39.4-5, 17-19   19:18 13.16   19:19 17.12-14; Sôm 2.2; Eze 38.2-9, 14-16; Zak 14.2   19:20 13.1-2, 13, 15 **fidə**: 14.10; 20.10, 14; 21.8; Iza 30.33   20:1 10.1; 18.1 **bí ncímə**: 9.1

² A mú mamusə bii ηkəəndú éne, nywâ a yág jísə Njwû məjamb yé wəəηgá, nyə *Sátan, a mú wóolə nyə məηkəda; a bá ji məηkəda məəηg dí mimbú tóóshin.

³ A mú wusə nyə bí ncímə dí ná ndéé a fad mpumbé, wá máyiyé ηgunəd. Nyə á fad ηkəəndú éne ntáni ná a jíg kú ná nyingə ηgə shiig ikúl í cúgé *Oyúden yí, kə wóós ja mimbú tóóshin mí bá shîn yí. Ja mimbú myəəηg mí bá shîn yí, í bá jii ná bwə bídúg nyə fúfwálá.

⁴ Mə mú dúg ícaəηgə, buud bwə mú zə ji ícaəηgə byəəηgúd. Zembî mú yə bwo ηkul ná bwə ηgág nə sámb milású. Mə mú námə dúg *míshíshim mí búúd bwə á cígəw məcúη wá. Bwə á cígəw məcúη nəcé bwə á wá cug jáη ηgələ bwaagulə lán mə Yésus dí, nə ηgələ bwiηg Milású mí Zembî wá; bəəηg bwə áshígé kúd təə biin təə vugəli jé məmpwoombú shí wá, bwə áshígé wíya máyiyé ηkí mpwóómbúd ηkí mbwəd wá. Buud bəəηg bwə mú gwûm ná ndéé bə́nəη *Kríst bwə mú bə nə ijwûga tən mimbú tóóshin.

⁵ Mílúgá mímbimbə mí áshígé fwo gwûm té mimbú tóóshin mí áshígé fwo shîn yí. Buud bwə á gwûm bə́nəη Yésus zə bə nə ijwûga tən mimbú tóóshin wá, gwúmúlə áshúshwóógú wəni.

⁶ Buud bwə gwûm gwúmúlə áshúshwóógú wá bwə mə jəla, báá básə miηkəηkə mí búúd. Shwiy ábēé í ábúlé ná kúnnya nə bwo, bə́nəη Kríst bwə bá yida bə nə ijwûga tən mimbú tóóshin.

⁷ Ja mimbú tóóshin mí bá shîn yí, bwə bá yîl Sátan mímbwugəd,

⁸ a mú bá cúwo tóón kə ɲgə shiig ikúl í cúgé Oyúden yí mákug mə shí mánô dî, ntó ji ná Gəg nə Magəg*;
kə ɲgə shiig bwo nə ndeé bwə mú seɲɲgya ɲkí bulya
nda shɛ nyísá m̄ɲ yí, ná bwə sá dósomb.

⁹ Bwə á ka mpyáanz shí nyêsh, bwə lyɛ ɲgwála
Zembî mə céel yí, kúl bag dé dúsá yí, lyɛ wə ná kyesh.
Nji, kuda í á wu jɔŋ dí zə cumbal jígal bwo.

¹⁰ Ná ndeé Njwû məjamb nyə á ɲgə shiig bwo
yé mú wusəw cwoogú kuda nə fidə dî, kúl biin bá
*muud micúndá á ibəmb búsá yí. Kuda í bá tál bwo
cwúnd dí kandugə á kandugə.

Sémyé milású áməzhúgúlâ

¹¹ Mə músə ka dúg məma *caɲgə áfufumê, muud
njúl cínɔŋg. Shí nə gwów í mú wɛɛnzh wú múúd
wəɔŋg míshéd, í jímb kú ná nyiŋgə bə.

¹² Mə mú dúg búúd bwə á yə wá, təw ozhizhe ə
búúd, təw fwámé búúd, bwə tál otátəlí mpwóómbú
caɲgəd. Okálad bwə músə bényəw. Mpúsə báni,
bwə mú nyiŋgə bēny ɲgwólúgá íshús, nyāŋ njúl
kálad á cug. Zembî mú ɲgə sámb buud bwə á yə wá
milású, ɲgə bɛ misóólúgá myāŋ.

¹³ Bəɔŋg búúd bwə á yə máŋ wá, máŋ mə mú
nyiŋg bwo, shwiy nə baŋ mínjím í mú námə nyiŋg
bāŋ. Zembî mú ɲgə sámb muud yêsh milású, ɲgə bɛ
misóólúgá myé.

20:8 13.14; Zho 11.4; Eze 38.2, 10-12 * **20:8 Gəgnə Magəg:** Ntáni
wə múúd micúndá Ezekýêl nyə a jəw buud bwə ɲgə lúmbəlí nə kúl má
Zembî wá yé. Wo ji na ɲkul dúg gwo Eze 38 nə 39 dî. **20:9** Ilj 2;
2Oj 1.10, 12; Sôm 78.68; Eze 38.22; 39.6 **20:10** 19.20 **20:11** 5.7;
6.14; 21.1; Sôm 114.3, 7; Mat 24.35; 2Pr 3.10 **20:12** 3.5; 22.12; Dan
7.9-10 **20:12** MmN 32.32

14 Bwá mú wusə shwiy nə banj mínjîm bí kudad: shwiy ábeê wə wusəwələ bí kuda dî.

15 Muud yêsh jíná í á bæ kú nyîn kálaad á cug dí yé nyə á wusəw bí kudad.

21

Gwów ágúgwáan nə shí ágúgwáan

1 Nə ndeé, mə á ka dóg gwów ágúgwáan nə shí ágúgwáan. Gwów áshúshwóógú nə shí ashúshwóógú í á shí jîmb, təo mâŋ, mé kú ná nyiŋgə bæ.

2 Mə mú dóg Yurúsəlem ágúgwáan, ŋkəŋkə ŋgwəla ŋgə shulə wú gwów wə Zembî. Í á bæ í mé shîn cwə nyúul nda mudá má kwísha ná a kə béya yé.

3 Mə mú gwág dúl kəl í ŋgə wú *caŋgə má Zembî dí, í ŋgə ci nə ŋkulú ná: «Zembî bənŋ buud banda dán wəga. Zembî mə zə ji búúd dí, buud bwə músə bæ búúd bé, nye ntâg Zembî wâŋ.

4 A bá cind bwo məzhwíle mēsh, bwə ábúlé ná bwele də yə, bwə kú ná bwele də sá məshwiy, kú ná bwele jug nə məcey. Isâ í acwúlú í á má cə.»

5 Muud nyə á bæ a njúl caŋgəd yé mú ci ná: «Wo má dóg í? Mə ŋgə sá isâ byêsh ogúgwáan.» Nyə námə ná: «Cilég isâ íni, nəcé iciyá byâm bísə í abúgúlág, bísə obúbálé.»

20:14 20.10; 1Kr 15.26 **shwiy ábeé:** 2.11 **20:15** 3.5 **21:1** 21.5; Iza 65.17; 2Pr 3.13 **21:2** 3.12; 19.7; 21.9–22.5; 22.17; Iza 52.1; Mat 22.2; Gal 4.26; Heb 11.16; 12.22 **21:3** 7.15; Ləv 26.12; Eze 37.26–28; Zak 2.9; 2Kr 6.16 **21:4** 7.17; Iza 26.19; 35.10 **21:5** 5.7; 21.1; Iza 43.19; 2Kr 5.17 **obúbálé:** 19.9

⁶ A mú námá ci nə mə ná: «Í má bə! Mə ji Aláfa, mə Oméga*. Mə ji Mətéédúlé, mə Məshíné. Muud ηgá gwág shwáásúlə miná yé, mə e yə nyə məjúwó mə ncwuj á cug, a ηgul mwo ashwâ.

⁷ Muud yêsh mə bá ntɔ yé, dé kəw mə bá yə nyə wóni, mə ka námá bá bə Zembî yé, nyε bə mwân waamâ.

⁸ Buud bwé júló mányúul fúndə cúwálí wá bəη íí, nə buud bwé á má yəw búgúlálə Yésus wá, nə bəəηg bwé á má sá icug ηkí dana mísh mə Zembî dí wá, nə ogwûl ɔ búúd íí, nə buud ó jaŋga, nə buud ó ncidə, nə buud bwé ηgə yə ozembî wâ yadúg gúmá wá, nə minjínjɔ́, bəni bēsh bwé bá shúgula nji bí kuda nə fidə dí, shwiy ábεé wóni.»

Yurúsəlem ágúgwáan

⁹ Né ndεé, wéəηgəles zaŋgbá bwé á bə bwé mbíd ikwəw zaŋgbá lwándúlá nə okwaag-jumə zaŋgbá wâ məzhúgúlá wá, ηgwól á cínəηgú mú zə lás nə mə ná: «Zaá, mə zég lwágulə wo mudá mə zó béya yé, mudá mə Mwâ Ncwəmbε.»

¹⁰ A mú kə nə *jím jám wúl məma mbəη dí gwəw. A mú lwágulə mə Yurúsəlem, ηkəηkə ηgwóla ηgə shulə wú gwəw wə Zembî.

¹¹ Í á bə nə milwané mí Zembî, í ó də lwənya nda jɔjɔ kwóógú bwé də jəw ná zhəspə yí, zhəspə wəəηg njúl wo təl ká wo ηgə dúg ká, námá nda yēn kristál.

¹² Yurúsəlem wəəηg nyə á bə nə məma gwaa-

21:6 1.8; 7.17; 22.1; Iza 55.1; Zak 14.8; Yuá 7.37 * **21:6** Ikaŋgá íbá íni bísə, nə kaŋgá áshúshwóógú nə áməzhúgúlá yə kál lú gurêk. **21:7** 2Sa 7.14; Eze 11.20 **21:8** 2.11; 19.20; 21.27 **21:9** Iza 54.1-17 **21:9** 15.1 **21:10** 17.3; Eze 40.2; Mat 4.8 **21:11** 21.18, 23; Iza 60.1-3, 19; Eze 43.2 **21:12** 7.5-8; Mət 35.22-26; MmN 28.21; Eze 48.30-35

gwaa mányuᅇg má má lyᅇ íkóómb byêsh ná kesh, mányuᅇg mᅇᅇᅇgá nᅇ mimpumbé wûm nᅇ mímbá, nᅇ wᅇéᅇgᅇles wûm nᅇ óbá bwá njúl isándálé. Míiná má á bᅇ námá mícilyá cínᅇᅇg mimpumbéd, míiná má íbᅇend wûm nᅇ íbá yâ bwán ó *Izᅇrᅇyêl.

¹³ Mimpumbé wûm nᅇ mímbá myᅇᅇᅇg mí á bᅇ, kóómb jwᅇw í dᅇ cúwo yí mimpumbé mílól, *máncwúm má jwᅇw† mimpumbé mílól, *máksól má jwᅇw‡ mimpumbé mílól, kóómb í dᅇ jímᅇ yí mimpumbé mílól.

¹⁴ Bwá á fwᅇ mányuᅇg mᅇ ᅇgwála wᅇᅇᅇgá nᅇ mᅇváál má mákwóógá wûm nᅇ mábá, bwá mú cilᅇ *búúd ᅇ lwámá ó Mwâ Ncwᅇmbᅇ míiná máᅇ mᅇkwóógá mᅇᅇᅇgúd, búúd ᅇ lwámá bwá á bᅇ wûm nᅇ óbá wá.

¹⁵ ᅇᅇgᅇles nyᅇ á ᅇᅇ lésha nᅇ mᅇ yé nyᅇ á bᅇ nᅇ máda ná a zᅇ yigula ᅇgwála nᅇ mimpumbé, nᅇ mányuᅇg; máda wᅇᅇᅇg nyᅇ á bᅇ síyá nᅇ or.

¹⁶ ᅇgwála í á bᅇ íkóómb byêsh ná jᅇlá, mᅇgwaa nᅇ mᅇbwugáúlu mᅇsh cé ᅇgwûd. ᅇᅇgᅇles mú ᅇᅇ yigula ᅇgwála nᅇ máda; a mú kwey ná nᅇ mᅇgwaa, nᅇ mᅇbwugáúlu, nᅇ cé kᅇlᅇ gwᅇw, byêsh í á bᅇ cé ᅇgwûd, *osatâᅇ§ otóóshin wûm nᅇ óbá.

¹⁷ A mú námá yigula mányuᅇg mᅇ ᅇgwála, a kwey ná mᅇsᅇ kᅇlᅇ gwᅇw okudé* tᅇd nᅇ mᅇwûm mᅇnᅇ nᅇ ónᅇ, ᅇᅇlᅇ yigula nda búúd bwá dᅇ yigula ísâ ná.

† **21:13 máncwúm má jwᅇw:** Í ká ná Nord; wo é kwey féél-féélí yé ᅇkᅇw á oféél-féélí ó íciyá dᅇ. ‡ **21:13 máksól má jwᅇw:** Í ká ná Sud; wo é kwey féél-féélí yé ᅇkᅇw á oféél-féélí ó íciyá dᅇ. **21:14** Heb 11.10; Ifz 2.20 **21:15** 11.1; Eze 40.3 **21:16** Eze 48.16-17 § **21:16 satâᅇ:** jisᅇ kúná-kúnᅇ omáda mitᅇd mimbá. * **21:17 kudé:** jisᅇ kúná-kúnᅇ kúl máda.

18 Bwé á mɛ mɛnyuŋ mɔɔŋgâ nɛ mɛkwóógú bwé ðu jôw ná zhâspə má, bwé lwɔ̄ ŋgwála nɛ fwámé or áfufaanê, a dúgɔ̄ ŋkənɛwɛ nda fwámé yèn.

19 Bwé á ŋgə wá mɛkwóógú mɛv́áál mēsh mífwɔ̄yá myâ nyuŋ ŋgwála dí ná í bág ŋkí nywa dúg. Bwé á sá ná, fwɔ̄yá áshúshwóógú ði, bwé wá kwóógú bwé ðu jôw ná zhâspə yí; ábeê dí, bwé wá ðɔɔŋg bwé ðu jôw ná safîr yi; álél dí, bwé wá ðɔɔŋg bwé ðu jôw ná kalusedwân yí; ányina dí, bwé wá emerôd.

20 Bwé á wá ðɔɔŋg bwé jôw ná sardwân yí átána ði, konalîn ásamana ði, krizolít ázaŋgbád, berîl ámwomb dí, topâz áyibuúd, krizopurás áwúmád, yasêt áwûm nɛ ŋgwúdud, ametistə mú kə shúgula áwûm nɛ beê ði.

21 Minjuwɛg myâ mimpumbé wûm nɛ mímbá mí á bæ síyá nɛ kwóógú álal-kus bwé ðu jôw ná pêrlə yí, nda mpumbé, nda pêrlə. Bwé á kwaag njwónj ánúní á ŋgwála nɛ fwámé or, or wɔɔŋg njúl, wo tál ká wo ŋgɔ̄ dúg ká, nda yèn.

22 Mə a shígé dúg tɔɔ *Mpáánzə Zembî ŋgwála wɔɔŋg wêsh ði. Zembî Cwámba á ŋkul nyêsh bá *Kríst wé búś tãŋ Mpáánzə á ŋgwála wɔɔŋg.

23 Ŋgwála wɔɔŋg í áŋgê nɛ ji jwôw, kú ji ŋkwoond; milwané mí Zembî wé mí ŋgɔ̄ kwan wə, Mwâ Ncwəmbɛ jisə mɔɔs í ŋgɔ̄ kwan ŋgwála wɔɔŋg yí.

24 Ikúl ishús í bá ðu cugə nyádí mánkenyad, micí myâ shí mí bá zə ðu tɔɔm wánj cínɔŋg.

25 Mimpumbé myé mí ábúlé bwɛɛ ðu feed, nɛcé ibulú í ábúlé ná ðu bæ ŋgwála wɔɔŋgúd.

21:18 21.11; Iza 54.11-12; Eze 28.13   21:22 11.17   21:23 22.5;
Iza 60.1-2, 19-20; 24.23   21:24 Sôm 68.30; Iza 60.3   21:25 Iza
60.11

26 Bwé bá zə də nti təəm nə mílwané myâ íkûl ishús cínəŋg.

27 Sâ jí ŋkí dana mísh mó Zembî dí yí í ábúlé bwéle kə cínəŋg, tɛɛm bæ múúd nyə a mé wusə nyúúl ísâ í ádudanâ dí nə íjǝǝ dí yé. Buud bwé bá kə cínəŋgú nji bəəŋg mínə máŋ mósá cilyá kálaad á cug mə Mwâ Ncwəmbɛ dí wá.

22

1 Nə ndéé, *éŋgəles éne mú lwó mə ŋgwǝǝ májúwó mə cug, í njúl nə ŋkúl-ŋkúl nda yèn kristâl; ŋgwǝǝ wəəŋg í ŋgə zhu *caəŋgə mó Zembî bá Mwâ Ncwəmbɛ dí,

2 í ŋgə wó tām ŋgwəla, líí cug í tál máneciindye má ŋgwǝǝ məbá mēsh dí. Líí jəəŋgú í də bæ nə mpumə ŋkwəond yēsh á mbû, buud də mwáág mpúmə cínəŋgú ija wûm nə íbá ŋkúmba mbû. Ikáá byé i də lwag íkúl í cúgé *Oyúden yí.

3 Sá í ábúlé ná nyiŋgə bwəma nə məlweemyâ ŋgwəla wəəŋgúd. Caəŋgə mó Zembî bá Mwâ Ncwəmbɛ í bá bæ wu. Osól ó mósáal ó Zembî bwé bá sá Zembî iséy.

4 Bwé bá dúg mpwóombú nyé, bwé bæ námə nə jínə dé cilyá məmpwoombúd.

5 Bulú í ábúle ná də yínd wu. Buud bwé ábúle ná də jii mánkenya wu, kú námə jii málamba, nəcé Zembî Cwámba mə bá də kwan bwo. Bwé bá bæ nə ijwûga kandugə á kandugə.

Yésus wál bá nyiŋgə zə

21:27 21.8; 22.15; Iza 35.8; 52.1; Eze 44.9; 1Kr 6.9-10; 2Pr 3.13
kálaad á cug: 3.5   **22:1** 21.6; Eze 47.1-12   **22:2** 21.21 **Líí:** 2.7
22:3 7.15; Zhe 3.17   **22:4** 14.1; Sôm 17.15; Mat 5.8   **22:5** 1.6;
 21.23; Dan 7.18, 27

⁶ Eṅgales mú ci nà məná: «Iciyá íga bísə í abúgúlág, bísə obúbálé. Cwámba, Zembî má jwú nə *mishíshim mi *búúd ɔ mícúndá yé, nyə á nti məná, mə *éṅgales yé mə zəg lwágulə ósól ɔ māsáal bé sâ í wál bá zə sîy yí.»

⁷ Yésus má ci ná: «Dugí, mə wál bá nyiṅgə zə. Muud mə báágúlá iciyá kálaad éga ṅgə cúndə yé, nywáá mǎ jəla.»

⁸ Mə Yuánes wə mǎ á gwág isâ íni, mə wə mə a dúg byo. Ja mə á gwág mə dúg byo yí, mə á wusə nyúul mbúbudî éṅgales nyə á ṅgə lwó mə byo yé dí shí məkuú, ná mǎ yə nyə gúmá.

⁹ Nyə ntâg nə məná: «Mbô! Kú beeg sá ntáni! Mə ji muud gwoonṅ wán ná shé ṅgə sêy sêy ṅgwûd, nə mə nə binónṅ omínyonṅ bwô búúd ɔ mícúndá, nə buud bwé ṅgə baagulə iciyá í kálaad éga wá. Yidagú yə Zembî gúmá!»

¹⁰ A mú nyiṅgə ci nə məná: «Wo kú shweel iciyá kálaad éga ṅgə cúndə yí, nəcé isâ byəonṅ í wál zə sîy.

¹¹ Muud mə dɛ sá ólfiṅgî yé, nyíṅgəg ṅgə sá olfiṅgî; nyəonṅ músə nə nyéé mísh mǎ Zembî dí yé, nyíṅgəg bə nə nyéé. Muud ṅgə sá otátəlí yé, nyíṅgəg sá otátəlí, nyəonṅ jí ṅkḗṅkḗ múúd yé sá ná a nyíṅgəg bə ṅkḗṅkḗ múúd.»

¹² Yésus mú ci ná: «Dugí, mə wál bá nyiṅgə zə. Mə zag ntâg nə myána, mə bá zə ṅgə jána nə buud ṅgə bɛ sólágú mə múúd yêsh.

22:6 1.1; 10.7; 19.9; Mis 11.27-28; 13.1   **22:7** 3.11; 22.12, 20
22:8 1.9; 19.10   **22:10** Dan 12.4   **22:11** Iza 56.1; Eze 3.27; Dan 12.10   **22:12** 2.23; 6.10; 15.3; 16.5-6; 19.2, 11; 20.12-13; 22.7; Sôm 28.4; Mik 24.12; Zhe 17.10; Mat 16.27

13 Mə ji Aláfa, mə Oméga. Mə ji ashúshwóógû, mə áməzhúgúlâ. Mə ji Mətéédúlé, mə Məshíné.

14 Buud bwə ngə gusa íjud byáŋ wá bwə má jəla, nəcé bwə bá bə nə zhií mə kúmá líí cug dí, bwə bə námá nə zhií mə nyíi mímpumbé mí ngwólád.

15 Ngwála dí tóón nyɛ mə bá bə, nə buud bwə á lweegushi ícug nda ompyâ wá, nə buud ó ncidə, nə buud ó jaŋga, nə ogwûl ɔ búúd, nə buud bwə ngə yə ozembí wâ yadúg gúmá wá, nə muud yêsh mə céél íjǝǝ á ngə námá bwíiŋg byo yé.

16 Mə Yésus mə a nti éngəles waamá ná a zág bwaagulə mádɔ dí ná isâ íni bíse obúbálé. Mə ji mbyágá á mpwoŋ buud mə *Dávid, mə ji acén-cení mə dɜ faan kúndá mán yé.»

17 Nkɛŋkɛ Shíshim bá ngwəəl mə Mwâ Ncwəmbɛ bwə ngə ci ná: «Zaág!» Muud yêsh ngə gwág yé cig nə: «Zaág!» Muud ngə gwág shwáásúlə minú yé zág. Muud mə jíí májúwó má cug yé, lágúg mwo ashwá!

18 Bí buud ngə gwág iciyá kálaad éga ngə cúndə wá, mə Yuánes, mə ngə bwaagulə bí ná, muud mə kwádúlá gúl ciyá wa yé, Zembí bá námá kwádulə nyə okwaag-jumə kálaad éga ngə lwó wá.

19 Muud mə ká námá béég gúl sá wa iciyá kálaad éga ngə cúndə dí yé, Zembí bá béég múúd wəŋgá dé kəw lɜ isâ kálaad éga ngə lwó yí, ntó ji ná a nda yə nyə ŋkul má dá íbumé í líí á cug, nda yə nyə ŋkul mə nyíi ŋkɛŋkɛ ngwólád.

22:13 1.8 22:14 7.14; Sòm 118.19-20 líí: 22.2 22:15 21.27; Ifz 5.5 22:16 1.1; 5.5 **acén-cení mə dɜ faan kúndá mán yé:** 2.28; Ilŋ 24.17 22:17 21.2, 6 22:18 Mbá 4.2; 13.1 22:18 Mbá 29.19 22:19 líí: 2.7 **kálaad:** MmN 32.32

²⁰ Muud ηgá bwaagula ná isâ byoηg bísə obúbálé yé ηgə ci ná: «Haaw, mə wál bá nyiηgə zə.» Amen! Yé Cwámba Yésus, zaág!

²¹ Cwámba Yésus ká sá bí bēsh mpaam.

Kálaad Zεmbî : Sα á Gúgwáan New Testament in Makaa

copyright © 2014 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Makaa

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Makaa

© 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2018-11-16

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022
d1606f4a-0ada-5be8-9b44-23b40e4b3495